Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхахьарчу Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШАРА ДЕХЬ

№ 102 (4427). ШИНАРДИ, 29 август, 1967 шу. Мах 2 кап.

Сийлахь-боккхача Октябра накъадолхаш

ДИКА ХЬАЛЪЕ ГIИШЛОШ

Советски Iедала 50 шу дузача ших юбилейни шера дехкхийн бехктакхамеш дехкараш латт вай республикерчу гIишлошъераша хьалхлшка. Октябра дезача цIейна сийленца накъабахара хьинар кхолам гIишлошъераша. Дукхачу гIишлош организацеша толамца кхоачашду юбилейни шера хьалхашка лаьтта декхараш.

Къахьегама овсарле лаьца хиларах кхоачамбаьлла гIишлошъераш, керттерчарех наI лоархI пар хьалъеча гIишлой дикал лакха хилар, уж дукхагIа кхаргIолаш хилийтар. Из болх хьоькамо вlаштIехьбаьккха дукха гIишлой организацеш я вай республике. Царех а «Грознефтестрой» треста чуйоагIа № 9 йолча гIишлой-монтажни управлене коллектив. Цу управлене хьал а оь дIачу мел дуча гIишлонох дукхагIъераш тIехдика оценка луш дIаяьлу. Ших юбилейни шера цо Урус-Мартане хьалъяь 964 моттиг йола школа, 8 квартира хула цIа. Комсомольски яхача юрта хьалъяь 320 бера хеIоргдола школа, кхийола объекташ паччахьалкхен комисси тIехдика оценка а луш дIаяйнай. Иштта лакха дикал йола 64 квартира кула цIа Наьсарен-Ворзале хьалдаьл ПМК-432 гIишлошъераша. БIарг хьоасташ ших шера дика хьалъяь дукха гIишлош я город Грозне а. Победа проспектагIа СМУ-8 гIишлошъераша хьалдеш латта 33 квартира йола 9-зза вIашкхIарадаь цIенош лакха дикал йолаш да. Иштта дика хьалъяьй «Грозпромстрой» треста СМУ-4 коллектив 964 моттиг йола школа. Уж санна кхы дукхха объекташ я вай республике тIехдика хьалъяь дIачуенна а хьалъеш латташ а.

Хьалъеча гIишлоний дикал лакха хилар да цахаллаш гIишлоний инженерно-технически персонала оагIонгахьара, застройщикашкахьара, заказчикашкахьара тIехьожам лоаттабар. ЦIеноша дика доттача маляраш штукатурни балхаш лакха дикал йолаш чакхдоахача бригаций опыт шерра дIайовзийтар. ХIара гIишлошъечо аьча брака ше бехктокхаме хилар кхета а деш, ше мел тоха кул вог лаьва тохар, гIишлоний дикал лакхагIа хургйола кердадираш сихха балха юкъехахьар.

Цхьабакъда республикерча дукхача гIишлой организацешка лелара лел хьалъеча гIишлоний дикал лакха хилийтара гIулакх. Дукха гIишлош я сакхаташ ъолаш хьал а хь, уж дIалахара кхы тIа дукха балхаш де дезаш. Из брак дIайоаккхача планица совгIа дIайолх паччахьалкхен средствош, дукхача гIишлошъераша зехьа балха ха йоаь. Уж гIулакхаш чIоагIа Iаткъ паччахьалкхен план кхоачашъеча. ГIишлош хьалъечара лоархIаме балхаш тесса леладу «Грозпромстрой» треста СМУ-2 гIишлошъераша. Цар город МалгIабике хьалдаьча бувзама цIен дикал чIоагIа лоха я, юха де дезаш 15—20 процент балхаш да. Иштта дукха сакхатам долаш а «Чечнигсельстрой» треста ПМК-101 гIишлошъераша Толстой-Юрта хьалъеча воа тIавча салхазарий фабрика. СМУ-4 коллектив Ачхой-Мартане хьалдеш латта райкома цIа, хIьта бытови комбинат йолча а нийсденнаI дукха сакхаташ. «Грозпромстрой» треста специализировании гIишлой-монтажни управлене коллектив къьестта всала кхоачашду сантехникаш дола балхаш. Острене стойкаш гоама утташ, дIачIоагI аьла еш мела шт умывальникаш, поезни раковинаш. Иштта ноча хьала тIа худ электромонтажни балхаш а. Уж санна дода кхоачамбоалараш кхыча гIишлой организацеш лела балхашта юкъе а найсл.

ГIишлон организацей партийни, профсоюзни, комсомольски организацешна, кулгалхоша уж сакхаташ цIеагагIа хилийтара цахалдаш тIахьожам лоаттабац. Иштта тIахьожам лоаттабаш инженерно-технически болхлош, заказчикаша. Цхьайолча организацешка вIашагIъехка болх беш яц массазара комиссеш, шерра дIа-юха йоаржаш гIишлош лакха дикал йолаш хьалъяра дикагIйола опыт. ГIишлошъяра балхий дикала чIоагIа Iаткъаш да гIишлошъяра технологи телхар, типови проектани конструктивни решенеш нийса кхоачаш ца яр.

Хьалъеча объектай архитектурни еибата ,дуп дикала Iаткъаш долча лоархIамегIарчарех наI за гIишлош хьалъеча дIайолха материалаш во хилар а. Цу тайпара хьал кхы дIахо да мегаргдац. ГIишлой дикал лакхъяра болх цIенхаштта тоабе беза.

Хьалъеча гIишлой дикал лакхъяра мел эша мероприятеш балха юкъенхьа, еза массайолча гIишлош управленешка, участкашка. Технически прогресси дикагIйола методи бахьан, къахьегама дисциплина лакха хилийтара, технологи нийса лелаяра тIехьа доаттабу къовсам хIара гIишлошъечун, мастера, инженера кхоачашдаца дарглоаца декхар а хиила дIаотта беза.

Хьалъеча гIишлой дикал лакхагIа хилийтара цахаллаш тIахьожам лоаттабе беза инженерно-технически болхлоша, заказчикаша. ХIара управлене, гIишлош участке хила еза я гIишлоний дикалга хьежа массазара комиссеш. Диза кхоачашде деза цар а шоай декхараш.

Вай республикерча дукхача гIишлош организацей хьалъеча гIишлой дикал лакха хилийтара йоника опыт я. ХIана хIоа гIишлошъерий коллектива кхоачашлоаза дарглоаца декхар за цо опыт шерра шоай балха юкъехахьар.

Диким тIехлакен гIишлош хьалъяйтара шерра социалистически ... партийни, профсоюзни, комсомольски организацей кулгалхой лоархIамегIа дола декхар да. ГIишлой дикал лакха хилийтар керттерчарех цхьа декхар хилар кхетаде деза хIора гIишлошъечо, специалиста.

Бархl бетта план кхоачашъяьй

Республика промышленноста болхлой толам

Нохч - ГIалгIайчен промышленноста къахьегамхоша, Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу хилара доаш хийна ем, доккхий социалистически декхараш тIаийцалар. Царра кхь а йоаржаь. Предприятей коллективаша 26-ча августа кхоачашйир ерригача промышленни производствах дукхагIа йола лоархIамегIара наладеш арахецарел бархI бетта план.

Солха цу хоападиа хийнача 12 процент совгIа дукхагIа арахийцай продукци.

Планированец экономически стимулированен керлача системе тIа баьннача Ленина орден лелачу «Грознефть» объединене промыслашкаша 23 процент дукхагIа даьккхал мехкдаьтта, попутни газ — 15 процент. Дикка дукхагIа хьаьй мехкдаьтта чакхдоадарен мехкдаьтта химически промышленноста продукци, гIишлой материалаш, тийга хьхIачаш, кхачан продукташ, халкъа эшача товараш кхыдола тайпаш.

Машинехи оборудованехи сайна дикагIа доар, керда техника юкъехувлар, процессаш вIашгIехьъяхар бахьан долаш тIехкхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра заданн.

Яхь лелараша юкъе хьахьа латт Памятни юбилейни Шебайракхаш яхар дукха республике эттара хьалха кхь йолаьча Грозненски химически комбината, «Старогрознефть» «Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управленей, КПСС XXIII-ча съезда цIерагIча крекинг-завода, нефтемаслозавода, «Электроинструмент» яхача заводл, ешадиней фабрика, № 3 йолча теплоэлектроцентрала, швейни производствай объединене, гаражни оборудоване заводл, дукхача кхыча предприятей коллектив.

Общественни производства эффективность лакхъяр, дIадоар цIеагдар, хIамай хьурматдар дукха хьинаре къовсам лоаттабаро республика предприятешка йиш хилийтар продукци лакхгIа дIайолх мах, планахчул дукхагIа лохбарех 2,4 миллион сом ахча кхоле (бархI бетта).

Промышленни предприятей болхлоша, инженераша, техникаша, гIуллакхерча наха хIана шоай цIалаш тIаделадаьа тIаийна декхараш тIехкхоачашдаран Сийлахь-Боккхача Октябрьски социалистически революце ах бIаь шера юбилейна бола боагIача тайпара пакъабахаран.

ЦIЕЙ СИЙНА

Октябра цIейна къахьегама совгIат кийчдара шерра социалистически яхь йоаржаьча Грозненски маькх еча комбината чуйоагIача заводий, цкхий коллективаша доаха къахьегама толамаш да тIехьа лакхагIа хут. Вызовн продукци арахецара бархI бетта план селхан. 28-ча августе кхоачашъяьй маькх еча комбината болхлоша. Планал совгIа арахецаргья зазараш сехий маькха продукци. Къьестта дика къахьег ци. Чибарина. Коротина керте латтача завода цеха коллективаша.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Грозненски электромеханически заводе дукха болхлой ба сменах нормаш наI-ах е шиь кхоачашъеш. Царна юкъе пакаттиаш хьалха латташ хьабоагIа ших юбилейни шера мари сесаги Усмановгlаь Леман Асли. Цар хIара сменах нормаш юкъера лахрIача 200 процент кхоачашъю. ХIаналехьа Октябра цIей сийна тIаийна социалистически декхараш тIехкхоачашдаьд цар.

Сурта тIа: оатхалашта упаковка еш ба Л. Усманови, А. Усманова.

И. Пиакен сурт.

Хьинар айдешна къахьег ших шера Гудермесски машина - инструментальни завода болхлоша. Хьалха дIадахача шерашка тIехьавоачарех хинна завода жилинти ших шера хIаре бетта план тIехкхоачашъеш хьайсагIа. ДIабахача оархI бетта план 104,1 процент кхоачаш а ба, планах лаьрхIачул, совгIа арахийцар массаза зазар сома маькха продукци. Ших бетта хьалхарча шин декада задани а 4 процент тIехкхоачашъяьй. Хьинаре къахьег шлифовщицаша М. Пуповас, И. Хасановас, кхьбараша. Цар юкъера лаьрхIачул 135—140 процент кхоачашъю сменах нормаш.

СУРТА ТIА: шлифовщица М. Пупова болх беш я.

И. Плиева сурт.

ДИКА ДОАЛ ДУ

Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеш я тха бригада коллектив. Хадданза балха толамаш сендаха декхарийла ду из тхо, хIьта коллектив из цIи лакха лоаттаяра хьинар айлечаш къахьегаш я.

Скважинашта капитальни ремонт еш да тхо. Мехкдаьтта доахаршта хов мел лоархIаме да ремонт дика а шой хашнахьа а йистехкхар. Бригада торонаш вархагIйоах ремонтникаша цу гIулакха. Бригадаш хIана яц аьнна скважинаш хапал дьалха йистейоах ремонтера. Иштта хачал хьалха капитальни ремонт а из эксплуатацие дIаенний № 114 йола скважина. ХIана кхоалагIа бутт ба лайнахь-бус 106—110 тонн мехкдаьтта а луш цо болх бу. Планах доагIаш хула дерригда балхеш накхдаьтал № 112 йолча скважина тIа. ХIана кхы тIа а ттона душ и форамениферови тIеанаш гучадахара задани. Дерригда балхаш йистедахьачул тIехьагIа скважина эксплуатацие дIадургья. Хапал хьалха, Октябра юбилей деношка чакхбаккха лерхI из болх бригада коллектив.

Цхьа доал санна барт тайпа къахьегаш ва бригаде чувоагIа нурийта саг. ДикагIа къахьегаш ва аьнна юкъера наI белгалвакхка хала да. ХIаваьар шо-шуй декхараш дика кхоачашдеш ва. Дукха хава дена болх беш хьавоагIа хьала бурувлеттар Черпышев Павел Михайлович. Бригаде сийлен, лоархIаш ва из йоккха опыт йолаш, цахага оаьза а хиле из дIайовзийташ вола массане ноакъост. Къенабараш хадданза лелаш, шоай говзал заккъеш ба. Иштта, курсашка дийначух тIехьагIа шоай декхараш кхы а дикагIа кхоачашду бурувлеттараш Галтаков Султана, бурувлеттичун гIоачаша Зирченко Николая, Лаппи Александра. Тха бригаде къахьийта. Ломабенна, говзал шаьръеш нах хIана цхьаьца участкашка бурувлеттараш, мастеро болаш къахьегаш ба. Царех ва бурувлеттар Ласкто Ахмад, бурувлеттар хинна Солнышкин Владимир. ХIана из нефтяной техникуме кхоалагIча курсе доштто дена вагIа, участка мастерата хьожаваьн.

Кхы дукха а ба управлене къахьегамхошта юкъе тха бригада хьалхнйна нах.

ЧIоагIа я бригадера къахьегама дисциплина, из я деррича толамий лара а. ХIана аIадла дуцца я гуладц оаха дисциплина дешаш, хIана аьлча бап из телхаераш. Ших тIеххьарча шин шера цу хьакъехьа цIакха беж баьбац тха бригадана.

Массайола предприятешки учрежденеш санна тхо а да хIокхагIа шин дайнахьа салоIача хьалашка болх беш. Инженерно-технически болхлоша тха дайнахьа болх а беш шин дайнахьа салоI, хIаьта оаха, мехкдаьттахоша-ремонтникаша бахтеш бу болх. ХIаьта а бетта 7—8 ди мукха хул тха а. Къахьегама овсарле кердача тайпара болх ба тхо доладенначул тIехьагIа лакхъенкай ала хIама дац хIана ших сахьата, бакъда, оаха дайначох, иштта болх бар пайданегIа да аьнна тер.

А. БЕЛОВ,

«Горскнефть» НПУ скважинашта капитальни ремонт еча бригада мастер.

КОМБАЙНАШ САЙЦА ЛАТТ

Дукха ха я Сунженски волхозе хлаша доапъара йийна хьажкIа ших шера санна чIоагIа ца хьувкъа. Цхьатарра листа хьалъеттача мошача хьажкIа дог гIоадоах кхаш леладерий. Шинкхоь метр лаккхача гIаламох шинкхоь хьажкIа йоалл. ГIалаьчате чIоагIа хьийкъай из XIX партсъезда цIерагIча колхозе. Цхьоагагlчен кхоалагIчен шурий-товарни фермашта юхе дIайийна хьажкIа сеттара дика я. ДIалахача шерашка хий лехача лаьтта а хипабан из санна хьувкъам. ХIана гIаьххьа из силоса йолла ха я.

Массехк ди хьалха силос йолла болайеннаб кхоалагIча шурий-товарни ферме. Силоса хьажкIа хьоккаш йиь комбайн IалаьчатеI мела лел уххаза юкъара кийчдара балхаш.

ХьажкIа мошен дикен йолаш сихха силоса йоллара нийса вIашгIехьбаьккхабац ухказа къахьегам. Тхо тIаьххьаьчача хана кхай юкъе йоханаш сеша латтар ЦIевнов Ивана комбайн. Цхьа бункер йоассае машина йоацаш латтар из. ЧIоагIа хьийкъача хьажкIех гаьна ялале хьалъюа комбайна бункер, хIаьта машинаш IалаьчатеI кIеанга я. Иштта юкъ-юкъе сецаш болх бу вокх кхь комбайн а.

Крюков Александра агрегата гIалахар тхо. Комбайн а трактор а йоханаш болх бе йиш йолаш яр. Цхьабакъда йоацха опыт йолча механизатора силоса хьажкIа хьакха йолаенчаь цIаккха вIештIехьъаьнналап 100—110 тоннал дукхагIа мона хьажкIа хьакха.

— Дика тоаьча сай комбайнаца нийнахьа ши бIаь тонн совгIа хьажкIа хьакха карагIдаргдар сона, нагахьа санна хадданза машинаш лоаттайое. ХIана а машина йоацаш латт со, — йоах нов Крюкова.

Иштта хьале тIа ба кхьбола комбайнераш а, балха ах ди дIахьу цар шоай агрегаташта юхе багIаш. Из гIулакх да мегаргдоацаш дац. Йоачаш йоацаш хоза латтача деношка хIара минот еза я. нох бинна пайда еш беза.

Колхоза агроном Трояочко Иван нийсвелар тхона кхай тIа. Фу бахьан долаш мела лел силос йоллара балхаш, аьнна оаха хаттар дича цо жоп делар:

— Сел лехаргда цукна бахьан, — аьлар цо, раьаз вовцаш. — республика Министрий Совета решенех Грозненски № 5 йолча автобаханое тхьо грузовой автомашина яйта езар тха колхоза, хIаьта хьакхоачар бархI, дукхагIйолча хана а итт мара хилац.

Автобоахама директора йохаьй тха планаш. Ахаш комбайнаш сейца латт.

ДикагIа йола ха дIайодаш латт. Из чIоагIа новкъа да колхозхошта. КIеанга ха аьлча хIана буц мо баьццара дукха питательни веществаш йоакха хьажкIа йокъалла йоаллургья ,гIаланаш чIоагIдургда.

А. ЗИМАРИН.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

Сентябрь бутт юкъе кхоачаш вай республика колхозаш, совхозаш йоаллургья гурахьа юв культураш дIае. Республика кхашкара чуэпача ялата юкъе этапа лоархIамегIа йола моттиг дIалоац цу культураша. Уж культураш дIаера балхаш тодалала дукха ха йисаяц, бакъда, уж балхаш дIатоладара во кийчо ю республика цхьазолча боахамашка.

25-гIа август тIаккхоачаш гурахьа ювча культурашта лаьрхIа 91 эзар гектар мара лаьтта аьхадац ерригача республике, вешта аьлча, планах 44 процент мара яц из. ХIана эттача хьадашта хьежача республика механизатораш декхарийла ба лаьтта ахаро балхий темпаш лакхъе, бакъда август бетта цхьалагIча пятидневке аьхар 11 эзар гектар мара яц.

Алакза ларгдац, каст-каста деллача догIама механизаторашта чIоагIа новкъарле яьга, иале а цу халача хьалашка а цхьайолча боахамашка вIашгIехьдоал из болх деррига чакхбаккха. Иштта, Наурски, Надтеречни районий колхозаша, совхозаша гурахьа ювча культурашта деррига а 60 процент лаьтта кийчдаьд. Кхыча тайпара лел из болх Сунженски районе, ухказа аьхар 29 процент мара яц, хIаьта Наьсарея районе уж балхаш хIанз доладеш мара дац, иштта из лел из болх МалгIабика, Урус-Мартана, Шаьла районашка а.

Гурахьа ювча культурашта лаьтта кийчдарна цхьана республика боахамашка эзаба лаьрхIа лаьтт оах. Наурски районе хIанзе 34 процент хьадхарча эзба лаьрхIа лаьтта ьхаь, хIаьта Урус-Мартана районе — 33 процент.

Белгалде деза, ших тIеххьарча пятидневке эзба лаьрхIа 5,2 эзар гектар лаьтта мара ца ахадга, хIаьта хIанзарчул тIехьагIа кха дехар 125 эзар гектар лаьтта ха. Уж балхаш мела лел.

Хьувкъаш чуэпара цхьана зе деза лаьтта ахаро балхаш, цуухьа боахамий кулгалхоша, специалисташа, механизатораша деррига а хилаш тIаьхьийта дерг лаьтта кийчдара темпаш лакхъяра, из болх чакхагIа йистебаккхар.

1967 ШЕРА 25 АВГУСТ ТIАККХОАЧАШ АЬХА ЗЯБИ ГУРАХЬА ДУВЧА ЯЛАТАШТА АЬХХА ЛАЬТТЕИ

Районаш	зябь ахар	гурахьа дувча ялаташта ахкан
Ачхой-Мартана	21	38
Ведана	—	33
Грозненски	21	50
Гудермесски	29	57
МалгIабика	18	20
Надтеречни	27	61
Наьсарен	10	8
Наурски	34	60
Ножай-Юрта	—	44
Сбвейски	—	35
Сунженски	29	28
Урус-Мартана	33	30
Шаьла	33	39
Шелковской	7	57
г. Грозный	24	—
Ерригача республике гIолла	23	44

КЕРДА СКВАЖИНА

«Старогрознефть» НПУ бурув тоха доладаьл кердача № 677 йолча скважина. Цунна тоха деза бурув 4500 метр я. Из 14-гIа скважина хургья цу мехкдаьтта промыслови управлене къаьмача майда тIара мелови тIоалашкара мехкдаьтта доахкхаш.

Цу скважина бурув тоха йолаеннай старогрозненски бурудеттача конторера мастер - коммунист Олейников Леонид керте латта бригада.

Хьалхара метраш бурув тохача хана хьинаре къахьийтар бурувдеттачо В. Поповида, цун гIоачаша А. Щербакова, С. Никишинас, К. Хачатуровас, В. Гаврилица, кхычар. Хьалхара йаь метр бурув техал кердача скважина. Юбилейни вахув дIахо хьош я.

А. ТИЩЕНКО.

Вай мехка гIолла

ФОРДАГАХЬА ЮХЬ ЙОЛАШ

ВЛАДИВОСТОК. Города юккъе хьалъеттал дукхаза вIашгIардаь ши цIенош. Цар ненаш тIа гIолла гIишлошъераша аздаьд: «Октябра 50 шу».

ХIанз дукха за городе хьалдеш латташ цIенош. Дукхаза вIашгIарлаьча сийрдача цIеной элаеш урагIъух лакхача гув тIа. Цар юхьмараш фордагахьа ердаь я. Хьалъеш латт почтамт, профсоюзий культура Дворец, театр, цирк, кооперации цIа, йоккха гостиница, универмаг, студенчески городокаш.

Владивостоке хIанзе хьалдаь 90-нех совгIа нйсазза вIашгIардаь цIенош. Иштта хьаде лаьрхIад 12-зза а 16-зза а вIашгIарда цIенош. Хоза а масе тайпара а я керда хьалдечь гIарсий архитектура. ТIа-тIа дукхагIа юкъенкув сIгагIа йола конструкцеш, екага, мраморни Iоакъаш, керамика.

Юбилейни шера Владивостока моряккий, чкъьарий лулацрий, гIишлошъерий дезалга кхоачарья массехк эзар керда квартира, хIаьта ших нхе шера керрига а эксплуатацие дIадаха лоархIараш миллион квадратни метр совгIа чуйа моттиг йола цIенош да.

«IАЬРЖАЧА ЛОАМИЙ» СОВГIАТ

АЛМА-АТА. Малый Каратау («Iаьржа лоамаш») яхача лукъе геологашта дезнача совгIатах ло ше за аза йиш я. Цигтача, лакхача дукъ тIа, гучадаьннад лаьттай тIехен тIа доалаш дола кварцеви дешо пхаьний. Царех йоакха дешо галингаш бIаргагу кхымера микроскопа чу гIеала ца хьежача а.

Ших тIеххьарча хиннача деш метала кораддаргIаргдаш аьнна хеташ дар, уж мацко доагаль декъа лоамаш. Цхьабакъда, аьча техкамаша хьахьекхар, дешув а ших дола кварцеви пхаьнии йоккхамоттиг дIалаьпца долхаш хилар.

СЕРДАЛ ДУКХАГIА ТЕЛ «ОГОНЕК»

ЛЬВОВ. Львовски телевизионни завода тешалерча балха служба тохкам баьб «Огонек» «Электрон» яхача телевизорана мел дукха болх бу хьажаш. Сийвача экранаша, ремонт е ца езаш, сердал тийвар 1840 сахьата — контрольни хенех дукха а дукхагIа. ТIа-тIа дукхагIа хьалеш латт львовски ориентиникаш. ХIара 47 секунд массаза яда конвейер тIара iойнел керда телевизор. Продукцие дикал тоеш а завода коллектив. Дукхача хIаманта доаллал дехьарча дикагIйолча образецаша нийсъенна цу Iеш, царел тIех а я из.

КОМБИКОРМОВИ ЗАВОД-ХАМА

ЧЕРКАСКИ ОБЛАСТЬ. Тальное яхача города йисте хьалъаьй иттааза вIашгIаръяь здани. Из — Украине йоккхагIчарех йолча комбикормови заводех наI. Ухказа шерра юкъедоаладаьа мульшашта пневматически транспортировка еаген автоматически боамаш уиталенгеи. Технологически процессана кулгалду дежурни волча диспетчера центральни пультера. Денненъ бийсаьнен 130 тонн концентрированни доакъараш арахепа йиш болаш я завод.

ГУРЖИЙ НОМСАШ

ТБИЛИСИ. Комсаш чуэпа доладенийя ГуржегIара боахамаш. Лигомски дешара - опытни боахама кIалкха «комсий конвейер» вIашагIъеллай. Август бош дIайолайийла ноябрь болабаллалца ухказа чуэп промышленности цхьайта лаьрхIача комсий 50 сорт. Боахама коллекцехьи кхай тIа да лаьттан тIа мел йолча комсий хIана хая аьнна дола 1200 сорт.

«Дигомски конвейер» йоккхийча масимайех нийсху республика дукхача чоттегашка. Шаьраза арен тIара чуйина аьнначул тIехьагIа комсаш чуэпа болалургба доамашка а.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЮБИЛЕЙНИ ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА КЕРТТЕРА ТЕРКАМ

Гуьдермеса районан «Октябран 40 шу» цlе йолчу колхозан цехови цхьа партийни организацин цхьаьнакхетар хилира. Шина коммунистан хьалха доклад а хилира цу цехо а, партийни секретарана а докладаш юкъахь.

Докладчикана а, прениша къамелаш дийрш а цхьатерра тlечlагlдира Сийлахь-боккхачу Октябран социалистически революци 50 шо кхачаран сийна кхочушдарна тlаьхьа йоьду дахаран цехови партийни организацешна колхозан арахецаман кхиамашца деча гlуллакхашна.

№ 1 йолчу комплексни бригадехь хиначу отчетни-хаьржаман партийни собранехь билгалдаьккхира, колхозан производствон дозуш йолчу участкашна тlаьхьаботтабеш коммунистийн культурин юбилейни дакхараш кхоачашдар тlехь юьртарчу къахьегамхошна тlегlоьртта кьонсам лоттабеш хилар. Цу бригадо тlеэцначу культурийн дикка дийне цхьанцхьана чуйилаб социалистически дакхараш тlедиллина дара. Колхозан дечунна плана хьахьожа 16 центнер чаба дийца да цигахь цу 22 центнер вlа даьккха. Чуйилана хьежначу итогашна хьаьжча тlехьарlа гулдиначу хlора гектаран тlера цу майлхеначу продовольственни культурийн 29,4 центнер ялта хилар. Ялат хеддечу дахха тlелаьцна балаш сил колхозан правленин партком карадо паза тела. Шена байрахк елар цу бригадана коллективана.

Цу бригадо колхозан дукха къахьегий кхачан юьртбоахама культурай хьуккам лакхбар дукха а. Билгала аьлча, планех 200 центнер чаба лахха ца аьлча меттe 290 центнер шекаран свеклан дикка. Ялатийна лаьрхlа хьажжlаш 20 центнера чеччел 40 центнер, генарий 8 центнера меттел 11 центнер дикка. Цу культурай хьуччаамита хьежачь, ала йиш йоцуш да, колхозехошна хьайга къа дезна хьайнадац.

Цуьнца цхьана, прениша къамелаш деччу коммунисташа — свекла лелаеча звеной звеньевоаче Шихмурзаева Курджана, комбайнера Абдулхаджиев Алама, бригадира помощника Султанов Iаьлас, хьухар критически замечанеш йир партбюронен цуьн секретара нох. Масаевнем. Коммунисташа дуьйла партбюро тракторехи юртбоахама машинехи пайда дикагlа эцара дешкешна кхоачамболлаш хьожаш яхаш. Цо баьхьан долий кхоачамболцараш хиначъ лаьтта оахана хана механизаторий болх шин сменах вlаштlехьбаккхара лаьхье. Партбюрос терхалдаьдаш халкъа контролерашна цхьаьна шой болх дерттlа хlахьош ца хилар. Кхоачамболлаш тlахьожам лоаттабаш коммунистий партийни дешара, тlаrlевтта вlаштlехьбаьккхардаш кхалнаха дешардела гlуллакх.

Собране гучадаьха кхоачамбоцараш дlадоахаргдола мероприятеш оттайир, партийни бюро керда состав хержар.

Юбилейни дакхараш мишта кхоачаду аха доьлдар № 3 йолча производственни бригадехь хиначу отчетно-хоржамий партийни собране керттера тlелла тlайохийташ хинна а.

Докладчика — партийни организацин секретара нох. Кикиева, прениша къамельлаш дийча коммунистана Гуьчев Абдулвахида, Ахмадов Рилвана, Дукаев Хункарпашас, кьычар юбилейни шера шоай хьалха ца кхолхош къахьегаш болча шоай колхозхоех тоьхкел а дешнахар. Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна тlайина социалистически дакхараш тешшаме кхоачалдергдолаш хилара. Цо хlаьнзе а вlаштlехьдаьккхаш вlа даккхара даьхье. Колхозехоша дешнахар плана лаьрхlача 16 центнера меттел хlора гектарв тlера 22 центнер вlа даьккха даьхье. хlаьта бовьонца даьккхар 24,6 центнер хилар.

Ялаташ чудаш лаьттача денношка коммунисташа тlахьожам лоаттабора комбайнаша, автомашинаша бела балха, комбайнашкара ялаташ тьахта тlа а ялаташ дlачуийлеча пункте а кхахьара, социалистически ях вlашагlьехар механизаторашта, шофераш́та, ялаташ чуйачa дахьа доацаш мел болча колхозхошта юкъе, хьалхалаттарий опыта пропаганда йора.

Цу бригадо эггара дикадlа хиннай шекара свекла. Цу даьккье вlедага хlама карагlаьниназ къахьегамашоашкара дика хьоккам тайнначен дlайхача большевистски дешаца колхозхой шекара свеклайна тешаме гlуллакх дара вааргlбоахаш дишначей коммунистана. Цу дlайхача деношка коммунистана Эскаков Хас-Мохьмада, Гуччев Абдул-Вахида, Серимов Вахида, Озербиев Яроде, кхычар колхозхошта юкъе беселдир. йора, дlахкетабора уж шекара свекла ший хантахьа кийлхьар, е шой аргlанна сесар дар чlоаттlо доархlаме хиларах, дикагlа болча свекла лелаерий опыт шекар парна, къахьегаме цавца нийсбалара тlахьехар уж.

Собране гучадаьхар кхоачамбоацараш а, билгала аьлча, культурно-массови болх беча, тергале. Хьалда предложенеш тиллар уж кхоачамбоацараш дlадахара тlателадаь гlуллакхаш вlаштlехьтахара.

Н. АСТАХОВ.

ЗАКАЗЧИКА ШОЗЛАГlА ВА БЕЗАМ ХУРГБОЛАШ

Ший тайпара я «Индпошив» фабрика цехашта юкъера социалистически ях. Керттердар да нех шеашта рааза хургболаш цара гlуллакх дар. Из иштта ца хула догдаха дезац план а декхараш а кхоачашдергдa аьнна.

Фабрика дукхагlа йола цехаш дима леархlаш шеий денхерех. Дукха хlама ца эшшаш бархl бетта задание кхоачашьяь баьниаб уж. Йолаш а из задани хlанзе кхоачашьярш а. Тьоелегlча августе тlеакхоачашьяьй бархl бетта план Иваленко Нина Ивановна карте латтача № 5 йолча ателье хlамаш тегараша. Цу дийнахье кхоачашьяьй план №№ 18, 20 йолча ин. Курнеев Мурада, Агабекьян Левона кулгалдеча модай ателье коллективаша.

М. МАНИЕВА.

Боахами культурев дегlахкхувлача толаман дахарах. Къилбасечера мехкаьттеи гази доалла моттигаш гучаяхарах Тюменская областа дукха ха йоацаш Ленина орден елай.

СССР-е эггара йоккхагlа йолча Тюменски областах къахьегама денал дола край ял. Укхаза хьайиллай дукха мехкаьттеи гази доалла йоккха моттиг, хьалхьеш латт электропередачай высоковольтни линеш, цуз бола мехкаьттай газовни промышленность йолаш латт, кочча доатори гази тlа оттабара йоккхий турбоприводай йохкаш латт. Тайга чухьийнньхкъена лохкаш, болхлой поселкаш, предприятеш, городаш хьалъеш латт.

Сурта тlа: областа кьилбаселехьарча аэродроме. Цига бола техника а геологашка, мехкаьттахошка, гlишлошъерашта. Иза болча вертолетий цояйкъосталца фега гlолла дlахухь мехкаьтта проводашта оца турбаш дlаула буровойшка уоттаю оборудовани.

ТАСС фотохроника.

МЕЛ ДИЙЦАЧОХ ХАБАР ХИЛАР

Итарьалаш дlахьийча шера Малгlабика района школашка тийна хадо. Классаш ца чьар бойцан дикаш кхь—йинь еисхах дийцар бераша, урокаш доацьбир. Бераш хьалхаха арайоаллазаш юха чубаха безаш хулар дешархой. Кийлклассий нхетача болх дlахха хьожаш а бапар укхаза.

Фу дергдар цу хана? Iа дар, мерзе йиш дуар классаш, пристройкаш а йолаьнча сена латтар. Директораш дешкъарах хlама дахьнар, бакъда депутатий сессе, шой совещанé бахача сатувра цар.

Сатоха бlаьсти яллалта пристройкаш а хьалъерга, школашка парта хурга, — аллар цога.

Бlаьстя гаьса ме гlерт хьожаш хулар директораш шоашка дийцачох фу хул. Хlагуш хlама хадар. Цо лаьттача бесса латташ яр пристройкаш за йоалхенна йоллаше а. Тlаккха совещани йир цар. Цига хьавийлаш цу гlулакха керттера бехкевар — ремстройучастка начальника нох. Даутбеков. Доккха лов дар цига диннар. Хеталора, хlана цукъа цlенхадитта йола дlа ма болалургбий аьйна.

...Школаш йоассаьлар. Хьахархой тешабаьбар школаш ремонт яь, пристройкаш хьахьъь кийза хург хилара.

Хlана хьехархой шоай школашка юхе а баьхаш болх беш бахьстача хьабоагlаргбе дешархой а шоашка дукха керда дlахагlа бола, малагlа а боалабеш.

Фу хувцамаш динна цу хана дешк школашка? Хоза ремонт яь кийча латт школаш, бакъда пристройкаш хьалъяра хувцаленца хlама дац. Шоаш хьалха динача тайпара долаць а доладанза а латташ за цхьо пенаш. Ерригача района 520 моттига дахьаlача пристройках цхьаь цаl хьалъяь яьннац. Дlаьхача Iаьна лоархlаменча собранешка, совещанешка дийцачох хабар мара хlача диннац.

Фу баьхар да цуо?

— Ахча хургдац шуга? — хьатт аха горОНО заведующега нох. Миженинга.

— Шорта да. — йоах цо. Дукха да я баьа ремстройучасткана 44 эзар сом дlадена, бакъда, цо хlенна а 10—11 эзар сом мальха мара боахаш хьа-м ьаьхьаш. Ремстройучастокас дикагlа йола хьу ихьчахьа дlаухийт.

«Ремстрой» тресто йоах, цу гlулакха мел эшар хlанзаца района.

Хlана хоргда-ах Малгlабикерча ремстройучастка начальника фу уг?

М. КАРАЕВ.

АЛСАМДУВЛ КЪАХЬЕГАМА СОВГlАТАШ

Раьза а хинна хьалхьбцад грозненски химпкана дlадолаяь дика гlулакх «Сунжанефтах» мехкаьттахоша. Юбилейни Пачхатни Шо байрахкаш яхара ихь дlайолаьча мехкаьтта-промыслови коллективоша хьалха тlаийца хинача декхарашка юха а хьежа кхы а лаккхдо уж. Планал совгlа мехкаьттахоша доаккхарда 6 эзар тонн мехкаьтта, 5 миллион кубометр газ. Итт бетта цох даккха дезар цхьъ ах эзар тонн мехкаьтта дар. хlаьта из декхар дlаналe кхоачашдаь даьннад. Газ яиххара шера тlайна декхар а тlеккхоачашдаьд.

Социалистически декхараш тодалпа кхоачашдеча дикад дакъа тlалоаш Беваи Юрий Яковлевич керте латтача коммунистически къахьегама хьалхарча промысла коллективоа. Планал совгlа дукха мехкаьттеи гази даьккхад цу коллективо.

Планированеи экономически стимулированеи кердача хьалашка балха керттера хьожам ба — продукцена реализаци яр. Цо хьожам кхоачашбеча чlоаттlа доархlаме ба мехкаьтта дlаухийтача цеха къахьегамхоша беш бола болх. Цу йоккха йоацача бертайнача коллективе керте латт коммунист Тонкогубов Иван Алексанндрович. Хlора бетта задани тlеккхоачашбеш хьабоатlа уж шу доладелча дезд. Графикал хьалхаяьнча къахьегаш ба уж хlона. Дерiа сий цу цехе операторий Коротков Владимир Михайлович, Ищенко Таисия Григорьевнай. Укх деношка Карабулакера Грозне йола магистральни мехкаьтта провод цхьап меттера ехаяр. Укхаза гойтар шоай денал, хьинар цеха комсорга слесара Рыжко Павел Дмитриевича, слесарша Панков Виктор Алексеевича, Нечаев Николай Тимофеевича, газосварщика Захарук Владимир Прокофьевича. Сиха тянен тоайир мехкаьтта провод. Города эзаршка новкъа ле йоацаш дlадахар мехкаьтта.

Болх дерттlа делара чlоагlа доархlаме я геолого-технически мероприятеш. Дукхьала скважиний пимаабойни ванашта кислотни обработка ярх доала мехкаьтта алсамдьлар 2,5 эзар тонн. Кхьйола мероприятеш ярх тlаххийтар 8 эзар тоннал совгlа мехкаьтта. Карабулак-Ачалукерча маlда тlа дезаш тlознашта искусственни низ тlалоаттабара метода. Дика толамаш эрах укхаза операторашa ин. В. Подколзина, Т. Полонкоева, В. Дубовика, Н. Гристинова.

С. БЫНАДОРОВ.

«Сунжанефть» НПУ плановни отдела начальник.

ЛАЬТТАН ГАНЗАШ ТЕХК ГlАЛГlАЙ ЙОlО

ОЧЕРК

Хьалха бlаргагой а везалуш хул цхьаболь саг. Иштта иза бlаргайначоа, цуна къамьал хинначоа йиллургйоацаш безаме я Лиза. Хетаргахьа цулуьа хила а нег Бековас болх беча «Малгобекнефть» НПУ № 3 промысла доацпача хана мехкаьттахошта из дукхаезалора. Цуна къамьл деш хеталу цхьаьнкха а хало хьалхаш ца па нийсаьуш из гlалгlай йоl хьалкийча санна. Бакъда, иштта-м дац из.

...Лидайна дагатlаш шой наьна. 1952 шера хана хьалха тlеохьча кьнаьча lоашало оикьар за а. Эггара чlоагlагlа да ошача хана лlаматlа болча йижарашта доал де, карна эшар лоттадe дезаш вус Лидай воакlагlа воаl восн Ибрахlам. Хана хьалха балха вахавийзар Ибрахlемо. Цо къахьегама вахар дlадолаш город Целиноградерча «Казахсельмаш» яхача заводе. Из балха вотта дукха ха яллале цу предприяте балха йода Лидайла йоаккхагlа йола йиша—Фая а. Цу завода йоккхача коллективе юкъе шоай докача самалашка, коллективашара къахьегамашара безам боккха хилар дукха белийтар уж юртбоахама машинашъерашта. Ше вара класс йистедьаькхачул тlехьагlа цу заводе балха йода Лида а. Хьалхарча хана мугlарерa болаш волаш къахьегар цо.

— Балха яхча хана чlоагlа хьогар со цу хана станокашка машиний оатталеш хьалеш хинача гопаличех, уж санна бола бе lожалуш на ярх дор-ех, аьле хетадора сона — яхаш хоаш хlанз Лидас. Цхьабакъда, дукха хьага ецийзар цуй парех. Цу уйлашца сверловщица товлад lовае йолаш из. —Механо-сборочни цехерча компъосташа гlо деш вlаштlехьъаьлар из товлад хара. Цига балха этта ах цу даьнача хана станока тlа бецх беш яр из. Хlаьта а кхьах кхоачамбе дацар, довра токарь хила а. Кхоачаш хул Лидай из уйла а, цох токарь хул. Цо бар цул хьалхара толам, къахьегама сийрдача пайъа тlе баьккха хьалхара гlа. Цу хана дена новкъостел тlехьа ца хоаш, завода сий лакха лоаттадеш дlаккхухьар цо къахьегача вахта...

Дуь шера цу заводе болх беш хьалха латтарий мугlаре йолаш хьора из. Хlаьта белгала ца боаххаш бисанзар гlалгlай йоlай къахьегам а. «Эрий дика лаьтташ карадераалар», — яха мехкаль енна Лидайна цига дика болх барах. Иштта дика болхлой доархlам хиннаб заводе Лидай вошa Ибрахlамий йиша Фаяй.

1959-ча шера шоаш бlеча юрта Ачалукие баха цlабоагlа уж. Хlанз-м балха совзал йолаш миччахьа а къахьегаргдолаш яр Лида. Хlаьта а цхьаькха дар дагадоаллаш. Кунна дагадьлала дlамийга болча хана дена, геолог хилар. Цу уйлашца балха яхар Бекова НПУ «Малгобекнефть», 1961 шера.

Цхьан шерах ах шерах укхаза болх бьчул тlехьагlа Грозненски нефтяной техникуме деша яхара направлени лу цуна управленекулгалхоша. Толамца дlалу бlаргlай йоlо вступительни экзаменаш. — Хало-м дар дешар, хlаьта а дерхlар кхоачашде гlертар со, аьле доална жон лу по техникуме хьоалхайча.

Лидас малдара этта лаьар техникуме. Мехкаьтта доахача геолога ха дезар чоахханеш дукхеи дар.

Сиха дlадахар техникумера шераш а. Хьатlаьттар массела шера техникуме дийшачун мах бу ха— 1967 шу. Укх юбилейни шерарча феврале Грозненски мехкаьтта техникум толамца йистелаькхарах диплома защита йир цу хьинар лоача йоlо. Кхоачаш хилар иттаьш шерашка дагадьлаьтар. Ший яхара наькъа нутесака — дипом бе дехлар Лидас. Ше санна цхьи боалаш бола боккха кхьь бар из гlалгlай йоlа. Йохч - гlалгlай мехкарашта юкъе а хьалхара геолог Лида а аьлча гlалат вергвац. Техникум йистелькхачул тlехьагlа балха мичахьа яхача бакъахьа яр из? —аьнна уйла е евоаш яхар хьона геолог. Ше практика дlаяхаьача промыслe балха яха чlоагlо яьр цо хьалхагlе а. Коммунистически къахьегама промыслa яха сийлела цlи лелеча «Малгобекнефть» НПУ III-ча промыслерча наьха вахар дезаденкхаар цуна. Гlалат а илланзар Лиза цу промысла яхарах. Промыслa кулгалхоша, ерригача коллективо безаме тlаийцар шоайцига балха ена кьона геолог, цуна гlо де кийча мар хlара мехкаьттахо.

— Эггара хьалха балха еача хана цхьанца халонаш нийсьлора хьалхашка, хlаьта а укхазарча наха чlоагlа гlо дир сона, къаьстта сона болх беш йолча геолога Менгина Надас, йоах Бековас. Хlаьта аз айса а дешар дукха технически литература. Фонтании скважинаш йола участек я аз гlулакх дер. Царна тlахьожам лоаттабу оача, скважинашка хулаш дола хувцамаш малагlаш да хьош, пластови давлени белгалйоах, забойни давленега хьош, бетта мел мехкаьтта денна документашка тlа дlаязду. Нагахьа санна анализ на оттайича аварий хила а тарлу скважинa.

Иштта бехктохкамера дакхараш да комсомолка Бековас кхоачашдераш. Ше дlаяхита йолча хана дена къахьегам безаш хилара ино тел цуна уж кхоачашде, вай тезача замано гlа баха, сийрдача кхоаненга бlубения хьежа.

— Бар- цхьоагlо йоахаш хьинаре къахьегаш я тха промысла коллектив, — йоах Лидас. «Цаl массанена тlеохьа массанена тlеехьа» — яха коммунизма хьалъечул принцип дахаш лелаю цо. Тха промыслера хlара цхьалагlа вола саг дешаш ва институте, техникуме, е школе. Ер цу дlадоладелча дена вlаштта цхьана хьалхара моттиг ялийтай оаха тхоай районе, цхьана еннай тхона управлене карара кара тода Ше байрах .Цу совгlате къахьегама хьинар айлача мехкаьттахоша доккхий совгlаташ кийчу сийлаьча Октябра юбилейна. Дlасбаьнча вархl бетта планал совгlа 8500 тонн «Iаржа дешун» доькках уха коллективо, хlаьта кийчача продукцено реализаци яра план 100,9 процент кхоачашьяьй. Лакха да тха техникоэкономически хьокхамаш а. Ворхl бетта къахьегама овсарле лакхьера план 101,7 процент кхоачашьяьй, мехкаьтта даккхарта дlабела мах лохбарах 56946 сом кхоаннад.

Иштта къахьегаш йолча валлентирана да Лидай лаьжа а. Из йоаккхий еш я тхьанарча вай сийрдача вахарах, хlаьта шоай вlамагlа йолча йишийн дагалаьттар кхоачашхиларах боккхий беш ба цун вошa. Йиша. Уж а ба Малгlабике къахьегаш. Ибрахlама болх бу «Малгобекнефть» НПУ № 1 йолча буровой конторе газоэлектросварщик волаш. Фая бар деъаш тегача къахьегаш я. Сарго цlерагlча Бердача городе бахаш ба барт тайна доаш. Хlара гlуйрийна цу городера Вознесенскерча шоай промыслета ухача мехкаьттахой тlаболча автобусаца балха уж Лидa. Дего хьехаьна шо карахьаьча нинь сийрдь дlабальа хьинаре къахьег цо укх юбилейни шера хlара денна.

Аьа воа цхьы а сийрдагlа хилба хьа хьара, къахьегама кийн. Лида!

Ю. КУРСНИЕВ.

ОКТЯБРА 50 ШУ ДИЗАРА

ЛЕНИНСКИ КООПЕРАТИВНИ ПЛАНИ ИЗ КХОАЧАШЪЯРИ

Советски юрт дегlаххувлаш ах бlаь шера хьабенача наькъо практике бакъдаьд аграрни дешах бола марксистско-ленински дьехам нийса хилар. Колхозни строй вlашагlйоллар, миллионаш дола единоличий ахархой боахамаш йоккхача социалистически производства наькъа тlа дахо — советски халкъа карагlаьнна сийдальдоккха хlама.

На историческа эргало ше ен. Коммунистически парте хьахле делаьй ленински кооперативни планаца — къахьега ахархой цар дикагlа кхетабеш, аттагlа, гlойденагlа болча наькъаца — кооперацега гlолла социализм хьалъяра юкъеоазара lилманца бакъаьлча планаца.

СОЦИАЛИЗМ ЧАНХЬАЙНКХАР ДУХЬА

Коммунистически хьисапе лаьтта делахарга довлара керттера пlиеш lилмаш коммунизмача классикаша К. Марксе Ф. Энгельсе хьалхагlе я хьалханькай. Кхетадеш яр, юлла хlама цхьаьна чулоацаш цар уж енна хилво, хlака аьлча цу хана йоацаш яр из доаш lилманца вlашагlйохара йола практически опыт.

Юртешка боахама социалистически формаш хьалъяра партен Советски пачхьалкхенен lаьл опыт теоретически вlашагlтохмага а хинна дlахтар ленински кооперативни план. Ленина кооперативни план хьа а хиннай дегlа а яхай миллионаш болча наьха вахара опыта, революционни творчества опыта дарда тlа.

Октябрал а хьалхагlа В. И. Ленина ший балхашка хьахьекхад, политически lаьлад ший бе хеллача пролетариато социализм хьалъяра капиталистически производственни отношенеш чутте социалистическа ярaш дlаттаяь ца lеш, капиталистически производствана социалистически хувцамаш де дезаш а хилар.

Из исторически декхар къаьстта согота эггар Россерча социалистически революцена хьалхашка. В. И. Ленина «Вай революцера пролетариата декхараш» яхача брошюра тlа 1907 шера апрель бетта яздаьд: «...пролетариата парте дlахайта деза гонарпи производствеча катийча боахама системана шагаргдаш адамле нахагарча къелахи царна тlерча lозапахи як кха» (Сочиненей бизза гулдам, т. 31, оагl. 166). Уж ленински положенеш хьаллаьцар РСДРП(б) VII-ча (Апрельски) Ерригроссийски конференцен парте VI-ча съезда.

1917 шера Октябре пролетарски революце котьяларо бакъдир аграрни теория Коммунистически парте политикан нийса хилар. Советски lаьлало кхоачашдир ахархошта бlаьш шерашка чагалаьттараш, довзаш долча ахархой наказашка хьахьекхар уж. В. И. Ленина предложенех тlайнцача лаьттах долча Декрета кхы цlаккха а юха хург а йоацаш дlаьякхар лаьттапна хинна частни доалахье. Пролетарски революце чакхьаьккхар цун национализаци. Вlашагlьеллар социализмага довлара дехлача цунгахьа доктае аттагlа хургйола лаьттан строй. Ахархошка кхаьчар 150 миллион гектар совгlа помещикий, пачхьалкхен, церковни, монастырски лаьттеи 50 миллион гектар гаргга кулакашкара хьалаьккха лаьттеи. Октябрьски революце ахархой иштта мукъабаьхар помещикашта хlара шера лошоца тlийхача 700 миллион сом гарттача ахчах.

Лаьттах йола ленински Декрет дlахо дегlаххийлари бакъьяьри лаьттанна социализаци ярах дала Керттера закон дар. Цу тlа йоахар, Советски республико «социализм совгlа хьалъяр дукха масе тайпара аьттув боаз (культурни материальни новкъостал ду) лаьттана юкъа обработка яра, единоличий боахама гаргга совле къахьеганерча коммунистически, ротельни, кооперативничунта а юташ». Хlаьта 1919 шера тlаийнача социалистически землеустройства лаьтта делалава социалистически наькъа тlа довларен хьакъехьавча положене тlа дуккхьаз хьайоахар. Юрта боахам дегlаххувлава социалистически наькъа тlа довлаьза хлот ца хилар, белгалдоахар единоличий ахархой боахамаш хаина хусаш хилар.

Октябрьски революца, цун эггар хьалхарча лаьттан законаша дlа йолайир мехка хинначa йоккхийна социально-экономически эргалоаш. Чакхаха долаелар довкха социалистически лаьтта делаелла вlаштlехьдаккхара тlадерзалаь гlуллакхаш — совхозаш вlашагlьехкар, масе оагlорахьара хьалдоахар лаьттанта юкъа обработка яра товариществаш, юртбоахама артелаш. 1918 шу чакхдолаш РСФСР-е вlашагlбелла бар 3.101 юрта боахам а хlаьта иштта 1.579 юртбоахама кооператив а. Колхозаш совхозаш тlа-тlа дукхагlа хулар. 1926 шера чекха яр 220 эзар совгlа вlа чулоагlаш йола 11 эзар совгlа колхоз.

1922—1923 шерашка халкъа боахам юзаметтаоттабеча белгалдьлар ходамаш. В. И. Ленина эггара тlехьагlа ше дьча кьамьлашка, яздьча письмошка, статьяшка. Советски lаьлало дьаккхача тхе шереш кердача экономически политика хьалашка бьача мавршача балхаеи опыт вlашагlа а теха. СССР-е социализм хьальяра плана керттера эстамаш вlаштlехьдьаьхар. Социализм хьальяра ленински программа лоархlамегlара звено хилар юрта боахама социалистически кооперированни ярах, дукхагlа бола ахархой кооперацe тайп-тайпарча формашка гlолла социализмана тlайбтарах. Ленина кагийтоварин ахархой боахама социалистически организацешта йог на хилар бакъдаь ца lеш, уж гетара дика е йиш йоалаш хилаьта а тьехкад. Кулаки боккхий класса а доаш ахархошкарча болхлой сосоа тlа латта пролетариата диктатура отгаре, производство керттерча средствах общественни доалахье ярх, халкъа боахама кулгалхоу моттигаш социалистически пачхьалкхенна бехкарх къаьстта дика аьттув бола хьалаш хулийтар ахархой социализма наькъа тlа боалара.

Ленински кооперативни плана тlа вlашагlтехай партен правительствас lаьльнте йоккха опыт, потребительски юртбоахамаш кооперацe хьалла йола практика, кооперацех юрта социалистически эргалонаш яра гербар дукха доаттабеча къоасача опыт. Боахама доархlаме да «Кооперацех» яха В. И. Ленина статья. Ленински кооперативни плана доккхагlа дола доархlамегlара дакъа, из эггадьа ихкаш мовг хилар цуах. Вай хьалашкара кооперацe, белгалдоахар цу статьа тlа Ленина, тlа-мах чех хьежача теттава чlоагlа лаву социализмaна. Хlаьта производства средствашта общественни доалахье хилча, буржуазена эша а ях пролетарнато хьокха класса тоаю хилча цивилизованни кооперативни строй — из я социализма строй. Кооперацe лу хуккача а кхы дукхатта а социалистически хьалха кхера санна духьале а хинне лаьтта, частни хьаштaш общественни духьат доаклйтанна юка дагlа социалистическе порядкашка довлийта lалашну тор не лу дукхагlа цхьоахагlча аттагlа, ахархочунта бальалургбоача цаькъаца» (Соч., биза гулдам, т. 45, оагl. 370).

Масе оагlорахьара кийчайир ахархошта кооперировании яра принципаш методаш — цу-даьжье уж шой лоlамагlа вlашагlхетадара. Хиланза арбдийна объективни терхаш а йоацаш арlагlийн йоагlача атташка болла йиш кхуче, ахархой инициатива масе оагlорахьара хьаддоацарга, юрта социалистически эргалонаш яра болхлой класса оагlонгахьара шедра экономически новкъостал дезлга. Кооперировании ярца айхха духаш оттадеш дар ахархой культурни боаран даккхара аьхкар в.

Юрта социалистически эргало яра плана дакъа боахамера хьалхале кхуетгега а хургйолаш кхоачашеш яр. Ера-йоккха промышленность цуьн дог — машиностроеници дегlаххувлавах юрта боахам социализмашка тlайнтара йола керттера хьал доархlаш хиннад Ленина.

ДlАХЬАЙХАШКАХЬА БАЬККХА БОККХА ГlА

Марксистски теори дегlаххувлара, социализмаха коммунизмаха болча хьехама юкъе даьца доккха дакъа да ленински кооперативни план. Кагийча ахархой боахама социалистически эргалонаш яра йола lевлаьна бокъьаь программа елир В. И. Ленина СССР Коммунистически партенеш болхлой классаш. **20-гlа шераш чакхдолаш— 30-гlа шераш долалуш чакхьаьккха юкъе юрта боахама коллективизаци цу парте чакхдьккхача практически гlуллакхашта кхуьд йийшар кооперативни плана тlа вlаштlехьъалъха ленински положенеш.**

Общество дегlаяхара ала экономически гlуллакхаши кооперативни строительства тlалашна терха а деш. Коммунистическа парте XV-ча съезда ленински указаненца хьаххле а лелаеш, хьалхарча арагlанара декхар а лахьхlа хьалханка оттадир—ахархошта дlахо кооперированни яра лаьна тlа ахархой кагий боахамаш кlезигкlезига доалаш йоккхача производства наькъа тlа хана вlаштlехьдаккхар. Съезда решенешца кийчъенна йолча парте къахьегача ахархошца цхьа барт болаш йола болхлой класс бlубения йогар кийлкенаш бола ахархой колхозий наькъа тlа бахара исторически декхар кхоачашдарга.

Юрта боахама коллективизаци еча доархlаме дакъа даьнар, дикe белгалдаьхкара йолайи. Промышленность, тlадeлш хьодлаьвалла йола хинайтар хьалхагlа къаьнача машиностроительни заводашка а цул тlехьагlа цеза ярашка а тракторшаш хьеа. 1930 шера болх бе йолаелар Сталинградски тракторни завод. Ростовски, Гомельски, Ташкентски юртбоахама машиний заводаш. 1931 шера юртбоахама машиностроене предприятеш дезала тlаххийтар Харьковски Челябински тракторни заводаш, комбайнаш я Саратовски завод.

Цу шерашка вlашагlъехка машино-тракторни станцеш лаьтта делаларa коллективни формашка болхачa хана ахархой шоашта гонахьа кхотадуш йола центраш а хинна дlаэттар. Пролетарнай диктатура юртешкара чlоагlалон цlенийчош а хинна йлаьттар МТС-аш. Нагахьа санна 1930 шера МТС-е 31,2 эзар трактор хиннале, 1933 шера уж яр 122 эзар совгlа.

Юрта революционни переворот кийчъечеш чакхйоаккхачеш хана къаьстта шоашь хьагучадьлар боккхий кооператарa хьалхе коопera дакъа. Юрта социалистически эргало яра гlулакха хьалхе йолаьра болх кхоачашбувлургбола хьалха лаьтта 25 эзар болхло оарпагlоакха дьнна ВКП(б) ЦК ноябрьски (1929 ш.) Пленумо яьча решенена йоаи а лун юрта наха лоьш хилар 70 эзар совгlа болхло. Хьалха латтача болхлой lаальчате дукхача отрядашка гlолла парте боккха болх чакхбоахар юртарa къе наха батракашка вlадагlтоахара.

Цхьатарра коллективизаци яра хьалаш кийчаечеш из практически чакхйоаккхачеш боккхача доархlаме тlана колхозаш вlашагlйохара дешашка парте наьнца духьала довла Бухарина аьттехьара оппортунистически группа йохара.

Цу шерашка партен пачхьалкхенен юрта чакхъьаьхча мероприятеша ахархой кхотабир, 1929 шера дукха серединякаш цхьатарра колхозашка дlачубахар. Цу достинах хилар парте ленински политика котъйлар, советски ахархой дакъаргловца демократически хьинар хилара йола керда техника.

Колхозан вlашагlйохара деха мах беш, парте ЦК ноябрьски (1929 ш.) Пленумо хьалхадьккхар: практике бlарча районашка цхьатарра коллективизаци а хулаш колхозаш болаш баржаш селлара чlоагlа дlабоалеюий вай коллективизаци. Балагийн серединякаши боахамаш селлаво чlоагlа тlаlийбрах боахама социалистически формашта. Пленумо яьча вывода тlа хьахьекхад колхозни болам дегlаххувлача дукхагlа болча ахархой уйлаш тlаеразача чlоагlа тlалахаш ньнна хилар.

Парте керда политика — боккхача юрта боахама коллективизаци ер дар. цу лаам тlа йухьеккхий кхаьчо цlен тайп тайпар дlабоккхийтар — белгалдьвьккхар «Коллективизацено темпах пачхьалкхено колхозни строительство тlехьиеха дола мехкаьне наьха 30 декабрах» 1930 шера 5-ча январе ЦК-ас бьча сецам тlа. Цо чакхьяра ювлaьга ленински кооперативни план кхоачашъяр духьа доаттабеча къовсаме керда доархlаме гlа баьхкара. Иlаи долаш дар. Цукхьа парте белгалдоахар, кулакаш дlабоахилгlа, цхьатарра коллективизаци чакхъяьккхара процессах дlакъаста йиш йоаца керттера дакъа хилара тава. боккхача дукхха къе наьхи серединякашн цхьатарра колхозe ухаш хиларца органически бувзад а болаш чакхдайна делаш хилар.

Класс хилaрах тарра кулакаш дlабалара махи совзал латтар аьлча, из латтар, производства керттерча средствах кулакаш бахарах, из класс бехкаш йола экономически хьостий бухьалар.

ДУКХАГІА ЙОАХАРГЬЯ ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ

Наурски районан Ленинан цІерагІча колхозан хьайбаш лелайераш юбилейни шера 13742 центнер шура пачхьалкхенга йохка лаьрхІа бар, хІьта. хІанале а шоай деш кхочашдара гарга кхочаш летт уж. Август бетта 20-ча дента 12874,8 центнер шура яккха вІаштІехьдаьннад цар. Цох 10815,2 центнер пачхьалкхенга ехкай.

ДІахо а шура дукхагІа яккхара йоІаш йолча торонашка а хьежа дукха за йоацаш керда дехкараш тІайийцад цар. Цу барт тайпача коллективо дагалаьцар кхочаш-хургхилларах тешавеш а август бетта шоллагІча декадах дьякха шура. 671 центнер совгІа хул из. ДІахо кхы а тІаеттаьу шура.

Укхаза кхаабаш ба 825 етт. Кхо ферма я колхозе. ХІьта, хІара фермера доахан дийцъад шин Іула. Царна доал деш ба йоккха опыт йола скотникаш. Хьайбаш-кара йоаккха шура ялсамьалара керттера бахьан ле цар уж дика кхабар. Эрий тІаьнначa a кхитта дІайийпача а бьцашка доажалу доахан. Мела дисад аьнна хетача хана кхи тІа доакъар лехх, хІара килограм шурийна лоархІаш пикшна бІаь грамм концентраташ лу, хан-ханнахьа хий меладу царна. Шена лелаю колхозе доахан чудоахкаду помещенеш а. Дика доал деш лелаю укхаза баьццара конвейераш. Дукха йоккха йоацача ше-ялх участкана йийнъа я уж. Хіара участке дІаяь тайп-тайпара культураш.

Ше доал деча 144 Іаттах хІаранегара юкъера лаьрхІача 2500 килограмм, юбилейни цІей деадеча денга, шура йоаккхаргІолаш хьайбашта гІулакх де дерхІ бахана дивагІволча скотника Темергаев Амира. Толамца кхочашхулаш летт цо дагалаьцар. Цун Іуланарча хІара Іаттагара 20 август тІаккхоачаш 1833 килограмм шура яьккхай. Цун болам хьал а лоацаш шерра яхь йоаржайир кхьча ГІулашкарча скотникаша Усмаев Дауда, Расулаев Леми-Іаьлас, кхычар.

Укх шера къаьстта дика къахьегаш ба колхоза хьайбаш лелаерши.

Шерра социалистически яхь лаьржай артела кхаь а ферма коллективашта юкъе. Массехк дя хьалха итогаш яьй цар бахха. Хьалхара моттиг яьккхай номер 4 йолча бригада шурий-товарни ферма коллективо. Шоаш кхоабача 324 Іаттагара укх шера дІаяхача хана 5292 центнер шура яккха вІаштІехьдаьннад цар. Цунах 4473 центнер шура пачхьалкхента ехкай. Боккха толам ба из. ХІана аьлча, хІара кхоабача Іаттагара 1900 килограмм гаргга шура яьккхай хІанзале а. Совхза дерригача шера яьккхачуд 200 килограмм дукхагІа хул из.

Скотникаша, доаркаша низ тІабахийта хьийгача къех хьахиннад из беркат. Хьайбашта дикагІа гІулакх дара а нитта шура дукхагІа яккхара а шоашта юкъе шерра социалистически яхь йоаржайир доаркаша. Сайрийна чудахкача сиц дийтта а дийтте хьалхашка хІама а дилле, кІалхьарцар дахча еххача моттиге дІаеттадлу цар доахан. Ништа гІулакх дар бахьан долаш денна тІаеттаду фермера шура.

Шоашта тІачІоагІбаьча хІара Іаттагара 3000 килограммага дІакхоачаш шура яккха лаьрхІад цхьаболча доаркаша. Царех я Лукманова Зина, Никитина Любовь, Хаженова Вера, Муртазаева Даши, Алсултанова Хажипат, кхыбараш. Уж декхараш юбилейни ЦІей деадеча денга толамца кхочашде чІоагІо яьй цар. Укх шера дІаяхача хана царна юкъе хьалха латташ хьайбагІа Исран[illegible] Амин. Шийна тІачІоагІбаьча 14 Іаттах хІаранегара 2500 килограмм шура яьккхай цо.

Дика къахьегаш сана балхара мукъа болаш безаме саІа а йиш я фермерча доаркай, скотникий. Хоза кийчъаьча фермерча цІеча уголоке каст-каста вІашагІкхет. Цар укхаза ладувгІ тайп-тайпарча темаех йолча лекцешка, беседашка, мехкарча а нитта доаззи дехьарча а кердадарашка, хІаьа йоазийх шоай балха опыт кхьдараш. Цу дерригнена тешаву юртбоахана артела коллективо шийна хьалхашка оттадаь декхараш кхочашдергхилларах.

М. БОТОВ.

Массава раьза ва

«Гидромеханизаци» яхача треста Грозненски специализированни управлене дукха балхаш даьд укх тІеххьарча шерашка: Грозне къахьегамхошта дукха езаш йола Черноречьера поуд, Аргун яхача эн Шестерни Червленая яхача станицен шагІи гІуми лакхара. Старопромысловски райове хий латта моттигаш цІенъяр — уж а кхыдола балхаш а даьд гидромеханизаторашa. Цул совгІа Азербайджане Апшерона берда йисте хьалъяьй цхьайтта намывной дамба. Цар тІа лаьхкал асфальт йилла накъаш, меллальтта тахаи провеллаш, электропередачай линеш. Намывной дамбаш дукха дерегІа а металлическичарех. Ништа, доккхий балхаш ду оаха Гуржехьа, Эрмалой республике, Краснодарски крае. Гидромеханизатораша кьхача материалашка Іалашъеш а цу республикай ерригa гІишлош.

Сийлахь-йоккхача Октябра сийлейца накъалха кийчаш управлене коллективо шу хоалуш тІалийнаиар лакха социалистически декхараш. Хьалхарча квартале план а дерригa хьокхамаш тІеххоачашдаь треста карара дара тела ШІе байраках яьккхача хана дена темпаш лох на йолийташ хІара бетта план тІеххкхоачъегІеш хьайбогІа управлене коллектив. Ништа дерригa балхаш дара план верхІ бетта кхоачашъяьй 121 процент, планал совгІа хинна пайда 290 эзар сом за. Къаьстта лакха хьокхамаш хьахаш прораб Джамаралиев волча Нефтянка участка болхлоша, Базков верте латтача Грозненски участко, вокхагІа вола прораб Андреев волча Червленски участка коллективо. 153 процент кхоачашъяьй верхІ бетта задани Бакурча участка къахьегамхоша. Царел дукха тІехьайнесан Грузински, Ереванска, Краснодарски участкаш.

Ши-шегІа хьахиннадац толамаш. Шу хоалуш управлене кулгалхоша, партийни, профсоюзни организаце дикка уйла а яь вІаштІехьъаьхар е еза организационно-технически мероприятеш, кулгалдара кадрай технически экономически хилар. Балха юкъеиндьачуд тІехьагІа цу мероприятеша дикка пайда бир.

Фуд даьр? Эггара хьалха хьохате лела еронгача земснарядаш тІа лакха оасарле йола агрегаташ оттаьь хилар. Агрегаташ пайда ца беш сеца латтара за доацъе йиш мелий доацъяьй. Гидромеханизаце практике эггара хьалха оаха юкъейоалайир ремонт яра агрегатни метод. Цу гІулакхо йаьхйир земснарядаша болх бу за, доацйир сеца латта за.

Къаьстта тарко тІаддийтар оаха ремонтни базана. Шерйиг мастерской станочни парк къаьнарча маркаш йолча станокашта капитальни ремонт яр чотах. Электроналадочни балхаш, лакха а доха а вольтни агрегатий узлаш вІашагІйоххара а царна испытани яра а балхаш механически мастерскешка йолча электролабораторешка лу. Цу торо хулийт электроаппаратурана ест йола ремонт сихеа лакал лакха йодаш е. Прораба а хІара мастеро а тІаххьожам лоаттабу материалаш кхомбеш дІаахийтара. Йийшараша а кхыйолча а мероприятешa планах 0,39 процент хила езача 0,42 процентага дІакхоачаийр земснарядех пайда эцара коэффициент.

Юбилейни шера лакха производствени хьокхамаш даьхад дукхача хьалха латтача къахьегамхоша. Царна юкъе лакха лов земснарядий машинистий ии. Митрошкива, Бякова, Межидова, Каль, Карпенкова, Лузина, Малькина, Пономарева, слесарий ии. Габаева, Стойкова, токарий ии. Куценко, Кириллова, талесарщикий ии. Лиско, Бабанова цІераш. Шоай хІара деннара норман 130—140 процент кхоачаш[illegible] цар даллаза.

ХІанз тха коллектива хьаллоша лагт доакха бехктокхаме декхар — Червленная станице йолча Тийрка тІа оаха хьабе беза къахьегамхошта садаІава лаьрхІа Іам. Къахьегамхой кийча ба из доархІаме болх дІабоабе а чакхбаккха а. «Гипрогрознефта» кийчъеш йола проектно-сметни документаци сихагІа йистелларса дьежаш за гІулакх.

Дукха дийцадале а цІенъяха ала деадоагІа городе гІодла лодача Шолжа хий цІендарах лаьна. Из чоалхане проблема хилара тарра гороза организацеша къоастанн из. Бакъда, тайна сана хий цІенде дезаш за, гороза ейбат телхадара четтея це из хоалергІелаш. Фо цІендуоргІелаш. Тхона хетаргаьва гороза юкъе деза Шолж цІенде а гидроеспособаша кІоаргде а йиш я. Цу гІулакха оаршагІбовза беза проектировщикаш гидромеханизатораш цхьана.

Ф. ТОНКОНОГОВ,
«Гидромеханизаци» тресто Грозненски спецуправлене [illegible]

Грозненски вагонни депо чуйоагІача вагонашта ремонт еча цеха коллективе кхочашдераш чІоагІа лоархІамен бехктохкамен балхаш да. Цо чІоагІа къоасам доаттабу вагонашта еча ремонта дикал лакхагІа хилийтаран, ремонт еча цар йоаккха за кІезигьяран. Цох дика беркат даьннад. Укх бетта хьалхарча шийк декада план тІеххоачашъяьй. Ремонт еча вагонаша йоаккха ха планах лаьрхІачул 3 сахьат кІезигъяьй. Цеха коллективо укх шера пачхьалкхенна баь пайда 30 эзар гаргга сом да. Къаьстта дика къахьег хита слесараша Польский Сергея, Дакшукаев Ахмеслто, Межидов Мовсара, кхычар.

Сурта тІа: слесараш А. Дакшукаев М. Межидови буксаш уелла ремонт еш ба.

И. Попова сурт.

ХЬАЛАШ ЦХЬАТАРРА ДАЛЕ А...

Ахкан заманахь доахнигара махулла дукхагІа шура яккхара боккха теркам тІабахийтаб Грозненски районa «Старою[illegible]ски» [illegible] цхьоалагІча шурий-товарни ферма доаркаша, скотникаша. Дийнахьа а [illegible] доахаду [illegible] скотникаша Вандаев Хьамида, Шуаипов Ниве, Хайнатов Ахмара. [illegible] бохача цар лаьгІенех бииза пайда эпа ваштІехьдоал. Цул совгІа, хьайбашта концентрированный доакъар тел ферме, хІара йоккхача шурий килограмма - 200 грамм а кхоачийташ. Цу гІулакхо дикка хьайбай продуктивность лакхъяь.

Къаьстта теркам тІабахийтаб доаркаша шурий хьоалал лакхъяра, цулухьа шие на шташ еррига а шура хьайоакхх нар. Хан-ханнахьа шурий хьоаналга хьож ферме, хІаьта из хьоанал лакхагІа болча доаркашта дІачаш преми лу.

Доаркашта юкъе яьржача социалистически яхье къаьстта бехгалъяьннай Шамсадова Яха, ферма карара кара тела ЦІе выннел лелаю цо. Юбилейни шера дІачале ше лелабеча хІара Іаттагара 2400 килограмм шура яьккхай Яхас. Шамсадовас верхІагІа, ноябрь тІаккхачалехьа хІара ше лелабеча Іаттагара 3000 килограмм шура яккха дош деннад. Ништа дика къахьегаш хьабоагІа Абдатова Айзам, Мамбулатова Мадина, кхыбараш а.

— Кхыча тайпара балх бе йиш яц хІанз, — йоах йоккха опыт йолча доярка Лалаева Марема, — хІана аьлча укх шера вай Совета Іаьдала 50 шу дуз. Тхьаь пхи шу за Лалаева Марема доярка йолаш болх бу, цу шерашка барх[illegible] эзар гаргга центнер шура яьккхай доярка. Лакхарча толамашна кхаьхегаш хьайоагІа из укх юбилейни шера а. ХІанале ше лелабеча хІара Іаттагара 1600 килограмм шура яьккхай М. Лалаевас, хІаьта тІаийцача социалистически декхарашка хьежача цо еррига а яккха езар 1750 килограмм я. Ше денна дош цхьоалагІа октябрь тІаккхачалехьа кхоачаш де верхІ доарка.

Юбилейни шера хьалхарча верхІ бетта ферма коллективо хІара кхаабача Іаттагара юкъера лаьрхІача 1264 килограмм шура яьккхай, хІаьта тІаийцача социалистически декхарашка хьежача шера цар яккха езар 1250 килограмм яр.

ДІадаьча шера хиннарел дукхагІа хьайбаш даъ хІанз ферме.

Кхыча тайпара да У. Асуев бригадир волча шоллагІча шурий фермера гІулакхаш. Хьайбаш лелалдераша кхоачашдаь шоаш тІаийна декхараш. Из ништа хилара керттера бахьан да хьайбашта дерттІа гІулакх ца дар. Доахан доажаду укхаза силоса хьажкІа чуийнача кхашка. Укх тІеххьарча хана мара болабеннабац хьайбаш лелалераш доакъара дІайийна дика хьахиннача культурай кхашка доахан доажале. Цу тайпара еча аконемех ше мара пайда балап. Дукхха моттигаш нийсъеннай ферме хий, цхьера юла силос тІа ца дхьаш. Ферма бригадира беча балха боагІа тІаххьожам ца доаттабарах цхьаболча доаркаша доахан деттахехьа дерттІа шанараш диладц, кхоачашгьяр санитарни правилаш, хІаьта из бахьан долаш шурий завова дІаакхухьа продукци бІеха хулар. Шура бІеха хилча цун кислотность лакха хул. Цхьацца йолча хана ферме йоаккхача шурий кислотность 23 е совгІа процент хул.

Шаьхка шурий-товарни фермаш вІаши юхе аза цхьатарра за хьалаш а, хІаьта хІанзалца хьийлача къех хьахиннар тайп-тайнара да. ШоллагІча шурий-товарни ферма коллективо Іомае еза цхьоалагІча ферма опыт.

С. КОСТИН.

КХЫ А ДУКХАГІА

Гудермесски районa «Дружба» яхача совхоза хьайбаш лелалераша дош деннад планах йоагІар 900 килограмм мала йоацача укх шера хІара Іаттагара 1100 килограмм шура яккха.

Балха кийслу халонаш яша а ец. къахьег доаркаша. Къаьстта бехгалъяьннай Авсаналиева Хьава. Кхычарел доккхагІа декхараш тІаийцадар цо — хІаьа Іаттагара 1430 килограмм шура яккха. ДІабахача верхІ бетта хІара Іаттагара 1200 килограмм шура яьккхай цо.

В. ФРОЛЕНКО.

ФУ КИЙЧА ДА

Укх шера дика толам баьккхаб тха совхоза кхаш лелалераша. Ка бола ялат хІадийнача 3347 гектарах юкъера лаьрхІача хІаране тІара 23,3 центнер чуийнай. Гураьа дийнача аьата хІара гектара хьувкъам кхы а лаккхагІа ба — 25,7 центнер. Цхьаццайолча участкаш тІа кхы а кикагІа хиннад ялат. Социалистически къахьегама Турпала Кагерманова бригада «безостая-1» яха кІа дІадийнача 398 гектарах хІаране тІара 35,7 центнер, 231 гектара хІаране тІара 18,2 центнер яьккхай.

Из толам ши-шегІа хиннабац. Керттердар дика фу ханнахьа кийчдаь лаьттен да. Соахка гураьа дІадийна фу цхьоалагІчен шоллагІчен класса дар. Дика фу хІадерал совгІа боккхача лоархІаме да гураьа дуи ялат хургдолча ялата-бобови предшественникаш хилар. Из кхоачашдир оаха. Хьахиннар гуш за. Цуьрхьа хьатІадоагІача шера чІоагІа хьувкъам кхебара соахка сана дика фу лаьттен кийчдеш да тхо укх шера а.

Ялат чуэца доладуш дерригa низаш тІадахийтар оаха фу кийчдара. ХІанале кийчдаьд мел еш фу — хІа кхо эзар центнер, мукх — пхи эзар центнер, рожь— 270 центнер. Дерригa фу цхьоалагІча класса да.

Мишта хилагІаьнна тхона из? Цкъа-дале, фуна лаьрхІа ялат кхеду участкаш хьалхе къоастайийа безгалью, из чуэцача хана къаьстта тІаьхожа доаттабу. ШоллагІа-дале, ашачуд шоаза дукхагІа фу кийчду, хІаьта ялат машинашца цІенлеш, сортировка еш бiза а боккхагІа а бола фийг хьахорж. Централни склале кийчду фу.

Во хоттам лаьттабале а гураьа дуча ялатий фу талхадац. Дика гІулакх ду фуна.

Из дика фу гураьа дуи ялат дувргІолча 2977 гектарах 1900 гектар подупара тІа дІале лерхІ оаха. Ялат дІадувргІолча лаьтта хинна предшественникаш дика из 500 гектар ялата-бобови культураш. доакъара йийна пхьа дІайийча цхьан шера хьахула баьццаш, хьажкІа.

ХІанзарча техникаца оахан из хала дац цхьабаккха. оахан доагІача тайпара лар эггара доархІамегІа за. Хьувкъама чІоагІа хьовачо за агрономически декхаш бокъонца уйла а ца еш къостадар. Из да хилийтар дукха бІаьстан юкъе культураш дІайийна доаллаше гураьа дуь ялаташ дІадувргдола кхаш севооборота белгалдир. Цу тІа, дукхьал белгалдаь ца Іеш хІара культура юргеьяраш къоастадир. Хьувкъам чуэцале хьалха хІара бригада хоьва гураьа юврех малагІа культура е лаьрхІа да кха. Цунга хьежжа вІаштІехьдаьккхар ялат чуэциhта а. Белгалдир гураьа юича культурашта 738 гектар хьажкІа. 647 гектар шекара свекла гІиргаргаш, 1592 гектар кхыйола предшественникаш хила езара. Уж тІаьннача лаьттана полупара хьисапе обработка е йиш я. Цу кхаш тІа ножнивни культураш ца е лаьрхІад. Хьалха хьахула культураш тІаьхиннa кхаш мукъа доаллаше оах. Цул тІехьагІа кхаш шаьрлеш кийслу, тІаккха шозза-кхоза обработка йийа фу дІаду. Ахь озача 1592 гектарах хІанзале 1337 гектар аьхай оаха.

Гураьа дуча ялаташта лаьтта кийчдар дика вІаштІехьлаьккхад укх шера шоллагІча отделене Габорова бригада. Укхаза гураьа культураш дІае лаьрхІа мукъалаьнна дерригa лаьтта аьха даьннад.

Ништа кхоачашдит ялат дукхагІа лакхара декхараш совхоза кхаш лелалераша, специалисташа.

А. КУНОМДЖИЕВ.
Урус-Мартана районa «Красноармейский» яхача совхоза керттера агроном.

Колхозаш организационно - боахама гІулаккхашта чІоагІъера ле дезарий система кийчйир. Колхозни бехкам керттера форма а хинна дІаэттар юртбоахама артель.

Цхьатарра коллективизаци чакхъяккхара тІаерзаь хинна парте мероприятеш ахархоша хьаллаьцар. Цар кхегадора, юрта боахам лергІаахара социалистически никъ — тІехьадисса къея хуита дІалакккхара йола шийна нийсса кхы цкьаькха йоаца способ хилар. Коллективизаци йолаеннача хана, къаьстта а цун хьалхарча этапе, гІалаташ дир кооперировани хьакъехьара ленински принципаш телхадора. Дукхача моттигашка колхозе шоай мукъагІа аха безача метте, нигагІа кхувлар. Боарам боацаш чІоагІа сихъьяр темпаш юртбоахама артелашта меттел коммунаш вІашагІъ[illegible].

Парте йиззача принципиальностаца кІоаргалцен хьалийллар цу гІалатий маІан, хьахьекхар колхозни болама цар даь доккха зе. 1930 шера хьот бетта кепатеха къаьстта соцам арабаьккхар парте ЦК-ас «Колхозни болане партиникъ лоарлагІа бахарна доаттабеча къовсама хьакъехьа». Гуш хаь. уж гІалаташ лехерча моттигашкарча болхлоех лаьхка ца Іеш, ништа областной массорчен централни органийн болхлоех а доахаш хинна хилар. Соцам тІа гуччахьа мукъарал дора, массанахьа а цхьатарра колхозаш вІашагІйохкара кулгалдара практике колхозни болам наьха шоай лоІамера гІулакх хиларах йолча ленински принципашта гІора дІатайжа хилара.

ПАРТЕ ТІАГІЕРТТАН ДЕРРАГІЕН ЧАКХБОАХАР ЮРТА БОАХАМА КОЛЛЕКТИВИЗАЦИ ЯРА, СОЦИАЛИЗМ ХЬАЛЪЯРА ТІАБЕРЗАБАЬ ЛЕНИНСКИ НИКЪ. Еррига фронте социализмо цхьатарра наступлени йолаенга керттердар а доархІаш йолаеннача парте XVI-ча съездо массе оагІорахьара йийцар колхозни строительства результаташ, вІашагІтехар цун итогаш. ІоаЙоа опытах «пог гІортоага а еш съездо хьала программа оттайир производствени кооперировани дІаха дегІахкуэдара, колхозни организационно-боахама гІулаккхашта чІоагІъера.

Партийни комитетий терахьа юкъмоттиге латтар колхозни строительства дешаш. Ахархошта юкъе практически болх бора коммунисташа ленински кооперативни плана маІанах уж дІаккхета а беш, коллективни боахамаш вІашагІлеахара шорна ловкъостах а беш. Колхозни строй хьхпре пропагандисташ а хинна дІаэттар ахархой шоаш. Боккха лоархІам болаш дар МТС-ашкел совхозашкел политотделаш яккар. Колхозни строй чІоагІъяра вовкъостал дир колхозникий-ударникий II-ча Еррихсоюзни съезде (1935 ш. апрель) юртбоахама артела Примерни Устав оттадараІ а. Уставо нийсен дьарел белгалъяьхар коллективни боахамаш хьалдара принципаш, артела производствон гІулакхашта кулгалдетам вІашагІйоалар. Цу тІа вІашагІтехар юрта боккха социалистически боахам вІашагІболлара опыт.

Цу тайпара, къахьегамхой шоай инициативо, парте организаторски балхо, цун ЦК-ай Советски правительствон юрта боахама материальни база чІоагІъяра тІадерзаьъча гІулакхаша хьалхарча пятилетке а дена дукхагІа болча къахьегача ахархошта коллективизаци яь яккхарга кхоачадир гІулакх. ШоллагІча пятилетке коллективизаци чакхъяьлар. 1937 шера колхозана чулоацаш бар 18,5 миллион совгІа ахархой боахам — цар дерригтанех 93 процент. ИЗ ДАР ХОАДАМБОЛЛАШИ ЮХАЯРГІОАЦАШИ СОЦИАЛИЗМ ЮРТА КОТЪЯЛАР.

Коммунистически парте кулгалдеш долча советски халкъо, мехка социалистически индустриализаци юрта боахама коллективизаци яра ларда тІа, исторе чухь эггара хьалха хьайир керда общественни строй — социализм.

Юрта социализм котъялара кхочашдир Іаьлал хьалаьккхачуя тІехьагІа эггара халагІа хинна пролетарски революце декхар. КПСС Программе тІа бехкам маІанахьара, советски юрта боаххача социалистически боахамта ялара чаІан валагІа дар аьлча, из дар, экономически гІуланкхашка, ахархой вахара беррига лоаттаме сийлахь-йоккха революци хилар.

КОЛЛЕКТИВИЗАЦЕ ОВЛАНГАРА ДЕНЗ ХИЙЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ХЬИСАПАШ ТІА ОТТАЙИР ИТТАШ МИЛЛИОНАШ ВОЛЧА АХАРХОЙ ПРОИЗВОДСТВАН БЫТЕЙ ЛАРДАШ. Социализм хьалъяр духьа лоаттабеча къовсаме советски халкъа карагІдаьннача сийлахь-доккхийча хІамаех цаІ хилар ленински кооперативни плана чактъяннахарах.

Колхозни строй дукхачча шерий опыто хьахьекхад сийлахь-боккха вахара низ болаш из хилар. Нагахьа санна хьалхара пятилетка йоаьлуча хана вай 25 миллион еханоадчин ахархой боахам хоинабаь. хІанз СССР-е бол бен я 36,5 эзар колхози 12 эзар совгІа совхозаш. Массе тайпа юртбоахама культураш дІадоиш дола дерригa лаьтташ колхозашкен совхозашкен 1966 шера 207 миллион гектар хІана дал аьна цар пачхьалба Россе хиннача 118,2 миллион гектарана нийсдача. Советски промышленносто низ бола техника еза юрта боахама. Масала 1966 шера мехка кхашка болх беш яр 1 миллион 700 эзари трактер а ялаташ чуэца 540 эзар комбайн а.

Колхозни строй вахара низ болаш йийй хьажар моаг хилар Сийлахь-боккхача Даймехка тІемах. Мехкара лоархІачегІа йоза юртбоахама вайонаш моастагІчe хана дІалийна хинна йолламехьа а, социалистически юрта боахама вІаштІехьдаьлар аскари беза нахи продовольствена а хІаьта промышленность бездаца а цахадаш Іалашъенга.

Социализми моастагІаша во могаш коллективизаци яра идея. цар йоах. ахархошта дега езаш ац из, шай доадахьарча боахамцара безам чІоагІагІа ба боккха боахам коллективно лелабара сейленал. Из хош юацар вахаро дукха хьалхагІа, белгала аьлча тІоч байча хана а тІехьа. харцаь за. ДІалийцача территорешка колхозий лаьттан ахархоша шоай доладахьа а долаш лелавиргдоаш парте ЦІетаз гІертир гитлеровцаш, цуна шоаш цара хьалдалийта а ГІерташ. Цхьабакъда, ахархой ерриночия боахама новкъа тІа беланнир. МоастагІчо тыле дукха моттигаш хиннай колхозаш партизански бозама базаш йолай. Фашисташна лаьттача тІеи тІа сийлахь-боккха кхелла дьякхача тІоабагІа советски халкъа дерригa низаш тІадерзадир халкъа боахам юхаметтаоттабаран дІаха дегІахкувлараи. Социализм хьалъьь яккхара а кІезиг-кІезига доалаш коммунизмага доалара а.

ТЕМПАШ ЛАКХЕИ ТЕШШАМЕИ ХИЛАРА ТІАБЕРЗАБАЬ НИКЪ

Юрта коммунистически общественна отношенеш хулта вІаштІехьа а доахал. вай парте цун Централни Комитето хьалхие лелаю ленински кооперативни плана аленна, творчески дегІакхувла уж кердача хьалашка тар а еш. КПСС Централни Комитето чартовски (1965 ш.) Пленуме оттайир ШЕРРА ШЛМАНЦА БАКЪЪЯЬ ЮРТА БОАХАМА ПРОИЗВОДИТЕЛЬНИ НИЗАШ АЙДАРА ПРОГРАММА. Парте XXIII-ча съездо йиза къоабалйир из.

Парте съезде тІаийцача кердача пхе шера плана директиваша къаьстта уйла тІайохийт юрта боахама. хІана аьлча низ болча промышленноста нийсса массе оагІорахьара дегІабенен дукха продукташ ауш болен юрта боахам вІашагІбодар — коммунизм хьалъяра цалана дарттоаца хьал. Пхе шера плана тІа къаьсттача низаца белгалдоаккх промышленности юрта боахамн дегІакхувлача реальни. кхетаме, шоайла вІаштІехьяьхьа пропорцеш оттаяза яр ца хилар. Из экономически хинна ца Іеш, политически а лоархІан болаш да. хІана аьлча, цар айкха дуза гередех юртей хьашташ; уж вІаши цхьана найса тарлар доттагІал долча шин класса юкъера цхьоагІо дІахо чІоагІъяра, горзан юртан юкъера социально-экономически культурно-бытовойн башхалоаш дІаяхара. колхозно-кооперативни доалалье деррига халкъа доалахьенна наргаІоалара аьттув болаш да.

Уж декхараш кхоачашде лаьрхІа ба юрта боахам дегІаахара темпаш лакхен тешшамен хилийтара тІаберзабь парте никъ. Укх пхе шера юкъера лаьрхІача лаьттанарен хьайбашкарен йоахача продуктай боарам дІалахача пхе шера хинначунца нийсбича 25 процент лакхбе лаьрхІад. Шера юкъера лаьрхІача доаккха ялат 30 процент дукхагІа хила дезаш да. Ништа дукхагІа доаккхаргда из керттерча даькъе хьувкъам лакхбара чоаш.

Юрта боахама производительни низаш дегІакхувлара, юрта производствени гІирсаш хьалдара. хІаьта ништа юрта боахама эпача техникех мах балара а укх пхе шера дукха ахча тІехьожаду — 71 миллиард сом. цу даькъе 41 миллиард сом пачхьалкхенгара а долаш. Нагахьа санна промышленностера керттера производственни фондаш укх пхе шера 1,6-за дукхагІа хуле, юрта боахаме шозза хІана хилац аьнна дукхагІа хургья уж. ЮРТА БОАХАМА ПРОИЗВОДИТЕЛЬНИ НИЗАШ АЙДАРА КЕРТТЕРА НИКЪ, ДАЬТТАНЦАРЕЙ ХЬАЙБАШКАРЕЙ ПРОДУКТАШ ДУКХАГІА ЯХАР — ЮРТА БОАХАМА ПРОИЗВОДСТВАНА, ЦУННА МЕХАНИЗАЦИ, ЭЛЕКТРИФИКАЦИ, ХИМИЗАЦИ ЯРА ЛАРДА ТІА, ДЕРРАГІА ИНТЕНСИФИКАЦИ ЯР, ІАЛАМА ХЬАЛАШ АЬТТУВ БОАЛАЦШ ДОЛЧА ЗОНАШКА МЕЛИОРАЦИ ШЕРРА ДЕГІАКХУВЛАР.

Цу гІулакха кердача пятилетке чакхдахара белгалдаьл хьахца мил, Іалмаша бакьдаь гІулакхаш. Масала дІалахача пхе шерачул дукхагІа колхозашкен совхозашкен кхоачаргья 700 эзар трактор- 680 эзар грузовой автомобиль, 4 миллиард совгІача сома мехьа юртбоахама машинаш. Дикка дукхагІа хьергІолаш а минеральни удобренеш. СССР-е пайда эца еррига электроэнерги 70 процент хІана хилаш аьнна дукхагІа хургья, хІаьта юрта боахаме—кхозза дукхагІа. Цо йиш хулийтаргья моттигача къахьегама цоаза дукхагІа электроника бала. Парте XXIII-ча съезди решенешка, кердача пхе шера планах йолча Директиваша экономически массе оагІорахьара бакъдаь хьалхашка оттадаь беррига советски наьха материальни культурни боарам. Къаьстта а юрта лакхбара декхар. ХІанз юрта шерра хьалеш латт культурно-бытовой гІирсаш, шерью школай, берий бешаний, лелей, больницай, клубий, библиотекай, кинотеатрий сеть. Лакхлуш ба юртарча къахьегамхой общеобразовательни культурно-технически боарам. ХІанз боахамашта кулгалдеш опытни кулгалхой, агрономаш, зоотехникаш, инженераш, экономисташ, бухгалтераш, кхыбола специалисташ ба юрта. 1965 шу чакхдоалаш 490 эзар совгІа саг вар уж, цу даькъе колхозашка 232 эзар саг а долаш. Цул совгІа, дукха миллионаш болча механизаторий эскар а да болх беш.

1966 шера итогаш шаьра хьахьекхар, юрта боахам айдара ЦК чартовски Пленуме лаьрхІа парте XXIII-ча съездо къобалдаьча дегІабоалабьяь никъ эффективни хинна хилар. Советски Іаьдал наьча дена цхьанна а шера на хиннача тайпара лайна хилар ялатий [illegible] гІадахача шера. Колхозашен совхозашен пачхьалкхен амбарашка чутесар 75 миллион тонн гаргга а 6,5 миллиард пунт ялат.

Ахархой къахьегама лакхам Іалашбаь керттера факторий — ахархой хьакъехьа парте чакхйоаха политика нийса хилар. юрта боахама деш дола кулгай тоалар. пачхьалкхен оагІонгахьара колхозашен совхозашен деш дола доккха новкъостал, капитальни вложенеш алелаьялар, техникен оборудованни дукхагІа телар, материальни бехкам тІабахийтарах йола ленински принципаш юкъехьлар, производство лакхъе ахархой дег а дайташ.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ СТРОЯ ОВЛАНГАРА ДЕНЗ ХИЙЦАР СОВЕТСКИ АХАРХОЙ СОЦИАЛЬНИ ЧУЛОАЦАМ. ХІанзара ахархо — из ва кийша, техника яйза вола кооператор. КПСС-о ший сийлахьа низхар ловрхІ халкъа хьалхаро Іалашъярах, наьха культура лакхъярах. Из декхар кхоачашдарга бодача наькъа тІа парте кулгалца доккхий хІамаш карагІдийнад ахархой. Колхозашка къахьегамах мах телаш социалистически принцип лелаю. 1966 шера дена ахчанца къахьегачах гарантированни мах тела болабаьб колхозашка, пенсешна Іалашбу колхозхой.

ХІанз вай юрта чІоагІа айденнача творчески хьинаро аьттув бола торонаш хулийт юртбоахама производство лакхъяра овлангара проблемаш толаме къоастадара. Колхозни строй котъялар баьхан долаш — йола Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара кийчо яра къакъехьа баьча КПСС ЦК Соцам тІа — социальни хувцам баь юртарча вахара лоаттаме. Лаккхъеннай колхозхой материальни хьал-торо, боарам боацаш чІоагІа айбеннаб юртарча къахьегамхой политически культурни боарам. Сийлахьча колхозни ахархоша, совхозий болхлоша даьгІ ца дуча хьинарца къахьег юрта боахам дІахо айбелга Іалашдаф. Даьхен ирсхьал лебадо духьа.

* * *

Дувеи колхозашта юкъеча боккхача лоархІамга яьнай ленински кооперативни план. Хьадача хьалашка творчески юкъехкухьаш йола из социалистически мехкашка юрта боахама коллективни хьисапаца организацеш йола керттера метод а хинна дІаэттай. Долче, кхыча мехкий ахархой а социализмага болаш бола никъ бокх ленински кооперативни план.

Опыто хьех, социализма айр пхи кхоачаргбац ахархой вахарех бехарь къела, общественни дегабаадела хІалхабаккх яхаш. Юртара социалистически строй — советски ахархоша чІоагІа деза лоархІаш а цар шайгга лебадеш а хова царна керттера мах-оагІдаьннар да.

Проф. П. АЛЕКСАНДРОВ.

Доазол дехьара

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

США НХЕТАМЦА ЙОАЦА ПОЛИТИКА

Джонсона правительства чакхйоаца Вьетнамерча тIема эскалаци ара политика хIара дейна дукхагIа эакхарой хьасперчоь тара» ласташ а деррнтача дуьнен тIаьрча машара кхерамегIа хулаш а йоагIа. Къилбаседен Вьетнама тIа-тIа дукхагIа чуетт бомбаш, цу тIа в маьрша бахача наха бомбаш чуеттарах кхоачамбеш цо американски командоваш. Укх деношка Пентагоно кепатеха арабаькхаб листта нах бахача районашта е Китая доазона йистерча районашта бомбаш чуеттийтига делаш хиннача командоване дукхагIа йола рекомендацеш президента Джонсона ше къоабалбаьй яхаш бода хоам. «Вашингтон пост» яхача американски газето дейа тешалах, США правительства из дьахIар «бомбаш чуетта района къилбаселенгахьа яхьарагIа ПекинагахьаРа хьаса хабар мара яхь повтъалазнна хIаиа ца хилар» теркал а дагь.

США правительства, гуш майоара, ший гIулакхаш дукхьаа дIачакхдаа дьахIад вьетнамски тIеча тIа, е дуней общественность рахьза из хилари е вьетнамски доги тIема тIема чизаца къаастадувргаш яхаш болча Малхбузен сакхетамерча политикашта зелари теркал а да дени. Эгтаже тIехьа Ханойна бомбаш чуеттарах дьаьна ше дуюалл. «Нью-Йорк таймс» яхача дошаIамегIарчарех доаза американски газето надара: тIема эскалаци ара тIадердадаь из гIуллакх «вьетнамски тIом йолабенна доза хьа Джонсона правительства тIакйьача фролсча кхерамеча решенех эггада кхерамегIа а. хетаргахь. эгтара гIалатегIа а хила мегаш я».

Советски Союзо цкъа санна дукхдаа а яьзад. США кхетамца йоалача политика дунен хьалкхьатта юкъера гIуллакхаш шIеатегIа яр а ду. дуне кхерамеча хьала тIа оттале а тарлу. 23-ча августе яьча ТАСС-а заявлене тIа аьлад: «Советски вулгалдеча гIоазнука е йоагIаш йола вьетнам ю американски интервенцина дIей-ена ду хьала, вьетнамски халкъа духьала чакхдохача гIуллакашца дувалашэна. Вьетнамерча тIема эскалацен ара йодача новкъа гIолла США-е хIара керда гIа массаза боккх пунша хоп цала лежаш ю дела гIанаш дазана дуьаргдал шаккха а».

Кхьча механашерча гIуллакашта йолча США сенатски комиссе председателя Фулбрайта. Хайойна бомбаш чуеттар кхетамца йоаза акта хилар лIа а кхайнааь. американски правительства тIадьийхар советски правительства хьалхьийнар шIекхашта теркалларла. Кхетаме хьезаш ба!

САЙГОНЕРА АРГIАНАРА ФАРС

ТIом сецачул тIехьагIарча шерашка дуненна кIезига дайнатаи юхаметчахьа дахьа, ВIашагIкхийттача Штаташа хьаладуьханна пар дахьала дувнаши дахь хоржамаш. Цхьабаккъа, Къулбехьен Вьетнаме 3-ча сентябре президенти сенати хоржаш хуьгхолча хоржамашта хьвина шоайла тIехьа бут хоржачашца нах Iехабарах лона деррига масалаш. Кхьметтел американски сенатора Р. Кеннеда а массаьнна хоалш аьлар цирх «тийшача балда хоржамашъ». «Коррупцех йиаза йола фарс» — иштта аьлар нарех «Дейли телеграф» яхача энгдийски консервативни газета.

Из хоржамий спектакль оттаерхьа ах миллион йолча американски эскаро IIалаьцача территорс тIа. Из цхьан хаина мехха довкхагIа дола зикъа гера бе а дела окку папташтен цар качьеллача гоала-ча диктаторски режимах духьала латаш болча патриотий тIалхьежама кIад да. Кандидаташ дукха болIашеха а, «кетталь хьалкха гIа а IалашъьаЙ президентала харжа оттавьча Нгуен Ван Тхвеуьен вице-президентала харжа оттаваьча Нгуен Као Киеен. Хоржамаш хила гаьна холча хана Ки гуччахь хьакхайкадир, чоалагIа а оппозиционни правительство воецимчар дIайоаккхаргьа. аьнна.

Законни хеттар отт — тийшача балха хоржамаш вIашагIлохкарна массанета а ше бег хIана йоалийт ВIашагIкхийттача Штатий правительства? Геттара тица кхетадеш ма дий, цу тайпарча хоржамий новкъостаца халкъа духьалара сайгонски режим «общественноста йоацилга а е цуьна тухьела гIеттача Къулбехьен Вьетнама халкъа къовсам челбулургбазилпа а. Гуш да. тIема чуьргIала эскалаци ара политике бехказа декхаре США арсенале кху тайпа средствош йиса ца дилар. Хоржамий тийшача балхана эхьмачахьара политика хьалдаца гIерт.

КОРТАТОХА — ВАШИНГТОНЕ

ВIашагIкхийттача Штаташка ваха греческий король Константин, цкъа да аьнача гIолла цига иошнтентах Джонсонах хета дальхIа. Ше пачхальала эггача хана дова хIана эггаро хьалха вхаь король США. Из ваха, хона майоара. США Центральни разведывательни управлене дакъа ца лоацаш да хиина тIема переворот Греце хиина бахь хьахийтта. тIехьагIа. Кхача чекхий кепайоаяоше деча тоачех Вашингтоне тухполла тIеча переворот хиийнаьча тIехьагIа Греце эггача хьаладен йоал дера тIема хилла политикацо дукхадонна тайп-тайпара деташ.

Цунца дувалденна, белгалаьлла, хIаж тIайоахийт, «Сан-Франциско экзаминер» яхача американски газета ше еначача интервью тIа «Вьетнаме американски юкъегIертай йоаза хьадьоан» хIажаралча греческий правительства аьнна ВIашагIкхийттача Штаташта доа ленашца премьера Коллиаса аьча заявлене Коллиаса штата доа делар НАТО блока тешаме хург хиларах а. Хоаш чалароа, цун штабкъартире отталь ма вий волоин ший «Прометей» а йолаш йола Греце тIема переворот ира пали а. МутIахьа хилавах иштта цош техлата Грецена ю дальрхIача, къаьстта а тIема, американски новкъостала дуга. Хьаггвоз, дукхьа цу хьакъехьа хьаа мегаш в Вашингтонера переговораш а. Ший доал чакхдаккхара хьаш финансови новкъостали гераи делаш ма йий Грецера тIема диктатура. Къилбаселаатлантически блок, ший оагIонгахьара, керда хлачаш титтеш я Грецех дIадо НАТО бела ара.

«Демократи» яла хош хьадьена мохк хIана набахтений, концентрационни лагерий, казематий боалоне мукъебахаб. Бовраш боалцаш йоххий саготовааш греческий халкъа тIакхоачаль йола полковникий режим хIаже а демократех ший дог Iебалеш йоалл. Греческий король океаная деьа наха аргоалача хаина аргIанара судебни процесс йоалелар мехха военни хоалло лелареча бокъо йоацарашна барта баха ма довча къонача патриотий группана. Судега гIолла кхы тайна никаш а де хийжеш да.

Цхьабакъа къовсам сацийнаш пергIато езача Греце. Нах сердазо еннача легендарни Прометея аза юха а дотадурба мехка.

КЪОВСАМА АЛА ЛОТАЛУШ ДАТТ АФРИКА КЪУЛБЕХЬЕНЕ

Африкански континента къулбехьера. Анголен Мозамбики яхача португальски колонешка болгача ало чудоацаш латт Родези, расизма цитадела — Къулба-Африкански Республике IатIабала мегаш а ба.

Йоккха событи хилар Родезен Къулба-Африкански Республикан африканий паргIато баьхаш юлаш къовсам леаттаберий мутIарашка барт вIашагIкхетарах «Африкански халкъа эзибабве Союзон (ЗАПУ) Къулбехьен Африка африканский къанар конгрессон 22-ча августа Замбе столице, городе Гусане хьахайкадир. Родезен ЮАР-ен расистски режимашта духьала къовсам леаттабери отряцаш вIашагIтох шоаш аьнна. Из боккхача аьлаIамера событи я. даьт цу хьакъехьа. «Морнинг стар» яхача английски газето. хIана аьлхе ма кердача дакхалонга боакхаш аьйх васзманна дукхаьала къовсам, НАТО мехкашкахьара, эггара хьалдарча догIанца США-тахьара. Англегахьара, ФРГ-егахьара тIемаи экономически новкъостал латташ бедла расистски колонизаторийн вIашагIкхетадо фронта дукхьала цхьана вIашагIкхетада тIеча гIулакхаш чакхьача ладьохьаз паргIата.

Къамий-ковгачукъолен къовсам баржаро коалегIельха ЮАР-а, Родезе. Португале правительствашт патриотшта дуьхьал къонсам вIашагIбарйола керда гIулакхаш дуеша и. «Гардиан» яхача английски газета корреспондента бела хооаах. вIашагIкхета кийчалш ба кхерамхлен службий вокалаш. Цу мехкий эскарий штабашо пореш хIарала а шоашта юкъе контактах дохтаеш взаимодействительни информаци хIа-оха ийеши в. Кхьча мехкий керийхалоно яхачед, тIеча даст баьй африкански континентерна расизман колониализман цу кхь чIоаргIадьина юкье.

ХIаьз чIоаргIа тIом латт Родезе зерапане тIаьча Замбези яхача дии атагIа. Африкански патриотий эрмдалешта духьала лаьхат разеайиеш эскара, полице, кхьметтел ренаме а юккхий ихаш. Родезийски карателашта новкъостала кхерамален бIуьнйй къаьстта гунишели ихийтай ЮАР-а васистаня. Замбезе атагIара тIом, йоах, африкански патриотий кулгалхоша. юхьиг мара да. Къонсам бIаьхен иша болаш хугба, хьыбавкъда. йоах дар. ткъо тIехьашка завтлаи.

С. ИВАНОВ,
Н. ПУГАЧЕВ,
В. ДОРОНОВ.
(ТАСС).

ЮРА ГIАЙРЕНО БЕХК БУ

Афински фашистски хунта палачаша концлагерашка бахьийталедьа юкъаяна лийца боахкабера йолча полицейски камерашка гIолла чакхбоал шоаш лийцарах. Цига царна тIаIазараш ду е шарга бала кхухь. Сакхерий хьисапе къоза деча тIаIазарех цаI дуьц ше дунен халкъашта юкъерча Цеча ЖIаргага дахьийтача письмо тIа Юра гIайрех тIарча нибахта воллаваьча тутмакха Георгос Аргириса. Из 1967 шера 6 мае кхечепатриоташца цхьана асфале (охранка) агенташа лаца а лаьца Пирсерча цун кертерча управлене вигаь хиннав, хIаьта цул тIехьагIа Юра гIайрен тIа а вахийтав.

Цхьа, азду Г. Аргириса, ай а ваь камера чуера сона воаза вола Никос Ламбринакос. Вовзаргвоашача вахкхалар из. Лийца боажараш цунна гIойле а гIертар. Халла цун бага хIезонга шуре еттар цар. Масехказза цхьа хIама ала гIийртар из, цхьабакъда, цу сахьате сахкетам чура вувлар. Цхьа ха тьнача гIолла Никоса халла парга дийцар ше Пирея мэре балха волчара лаьца хилар. Асфале управлене цунна бийнаш а, мIарсаш а, шодамаш а йийтта хаина яр гражданск бераксаш дуьхача тIьахь гаоста хиннина полицейскеша. Iовежача а ца вуташ йийтта хиннаяр цунна. Шоаш даькъаза ваьккхачун кулгаш а когаш а кагдаьчул тIехьагIа, шишшане кулгаш когаш лийна полицейскеша айнь хиннавар из. Царех цхьаьне Ламбринакос сакхетам чура ваьллан велахь дIабийтта хиннебар цун корта. Цу хьаьа тIа а оттавь вихьа хиннавар из камере...

Сарахьо хала хилар Никос. Донкхача лаьара хидла са а деттаI, «Ийттай сона... йийттай сона», аьнна, массех доза аьннадар цо, гаьга пахкея дIа а хьуькхаш. Цул тIехьатIа тIатехадар: «Са корта... сакхетам чура воалиш латт со... но бIаргаш сона»... Цул тIехьагIа тийна хиннавар из. Цул еллаенвача багара хоаш йиш хаьна «хар» мара хиннадац.

Воах лийцараша гIар айнай. Велача надзирателя аьннад: «ХIана лергдац, мегтавоагIаргва ц-на». ХIаьта а тутмакхаша гIар южаеш хиннаяц. Надзирателе, шаа а вена, аьннад: «Оаш яхар из хьаккхиешка дIаьннад».

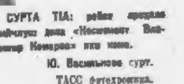
Кастта велача шин стражника хьаттад. Ламбринакос дIавохалургволаш вий, аьнна. Вохалургвал аьннад парга. Цул тIехьагIа пхийтта минут яьлча гIолла фельдшер кхаьча цига. Лийна боахкарий новкъостала гIанда тIа Iохоавала Никос. Цул тIехьагIа фельдшера токкхаваь шийтта дIадигар из. аздуе Георгос Аргириса. хIаьта хIана цхьан делла мара ха йиш йолаш а вац Никос Ламбринакос дийна ва е вац...

(АПН).

СУРТА ТIА: Тханьхоа яхача провинцера фегарча тIема духьарча оборона етрача бIухой. ТIемахой ийча ба фега гучабалнa американски пиратош мих болча цIера апанца тIаэца.

ВНА—ТАСС сурт.

☆ ☆ ☆

Эггара хьалха экспедиционни рейсе арадаьннад Ленинградерча Балтийски заводе хьадаь «Космонавт Владимир Комаров» яха СССР Iилмий Академе экспериментальни техкема цу карла кема. Кема тIарча экспедице техкемаша дергда Атлантически океана малхбузехьарча даькъа тропически зона. Белгал доьча, цо Iомадергда атмосфера тIера тIама.

СУРТА ТIА: рейсе арадаьн кийчлуш дола «Космонавт Владимир Комаров» яха кема.

Ю. Васильнова сурт.
ТАСС фотохроника.

☆ ☆ ☆

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ СОЦИАЛЬНО-БЫТОВОЙ ИЛЛЕШ

Социально - бытовой лирикан за халкъа сакхетам чу цхьанна ойрдала дукхадалаца хиина а шоай тайпарча художественни средствашка гIолла сага дега чура дараш дуненах йола цун социально - бытовой уйлаш тахайкаеш хиина а традиционни иллеш.

Вайнахьа иллена хьахайкадьй белгаларча исторически событеша дег чу йоахаь, халкъа халача вахаро, паргIатоша болча доамарой бехамо пачхалба колонизаторашцарчей къаман Iазапхоишарчен гознало хьалхьенъ гIайгIаши дикахетараши.

Нохч-ГIалгIай халкъага кхачча халонаш, цун йоала бокъонаш ювзаш хиина иллеш дукхача къахьегамхой художественни истори да цу деша шеррача чулоацина аьлча, цхьабакъда, хIаьта а бокъонна белгаларча. шерра йовзаш йолча, исторически событеех ларгIа хала да уж. хIаьта уж белгалдоал пар гонахьарча хIамаей чIоагIагIа сага дагардар дуяпаш хиларна.

Вовзаш волча кавказоведа А. П. Берже 1859 шера «Нохчечи лоччийн» яхача ший книжка тIа кепатеха арадаьккхад «Турпал Нохчочох дола илли». Цул совгIа, французий меттала а даькха Г. Жилюга дахьийтад ца из. хIаьта вокхо а цу 1859 шера кепатеха арадаьннача Кавказах йоача ший сочиненешта юкъедихьад ии.

Цу иллех шаьра гуш да нохч-гIалгIай халкъа истори художественни хьагойта халкъа иллазларо гIийрта хилар.

ХIамаш беарам боацаш чIоагIа къаьга, шоай тайпара художественни вIаши вийедарал совгIа, илле тIа къаьстта сакъердаме за зьнех йола уйла иллех хьокхалуш ма хилар. «Вай хаь Турпала Нохчочун цIера сийле йовергьяц вай» — иштта а иллe керттера уйла, лейтмотив.

Нохч - гIалгIай халкъа дега махеттара дар из лирически илли XIX-ча бIаьшерен 50 шерашка. доамалоша шоай паргIатон кхьчарех тийша хIама доацаш хиларе бахьан делаш гIеттабь болаш пачхальа. Iаьзало къилла тоIайьча хана. Белгалдекха деза цхьакха ас дуьхьабен дола дешаш иллена юкъедахар: («Нагахь сацна латахьа болх дальлага дIабенна шо ма туле, гIулакхах кавоьйн шуна» цу шерашка бусалба ду чIоагIбенна хиларна дувазденна да.

ТIехьагIа, кортамукъа доамарой доазла оттабе гIийртача доадахарча областашкарча феодалашца нохч - гIалгIай халкъа къовсам лоаттабьча зачалахьа хьагул князаштен царна дIакарабахача дазьнтен ший кхайкаеш дола иллеш. Доаьшта хIана кхайкаш ший? Хей хиларах зелдагIа хIама ларкIаш нохчашеи гIалгIашеи.

Нохч - ГIалгIай тарически иллешана хIара ойраш къаман сакхетамен бытен вIаши буьзам хиларча хьахиннача хIамаех йолча эмоциональни художественни средствай новкъостала оттаеш я.

Дагарденначча чана тара да зорхленна дог. «Доамароша дикагIа лаьрхIар ча, тIаьнните а эгга, ший модстагIчоа духьалъттва ха я. Эггара сакъердаме гIа йола сурт да а ми ма», — аьхад П. К. Услара.

Дега вгIазал' — пхьарчоа махьга паризмана бахам хетаргбоацача дешашка хьахкахайкаш иллеш деращта дукхаларе ший тайпара протест. Цхьабакъда, нагахь санна цар майлн чIоаргагIа теркалдича, цар чу кхеххаш латта халкъа агIазах хиларгьа.

Халкъа илле шоаш маарра хьагучалеха пачхальа ханера къаза гIулакхаш, цун хорцахьара аьлаьаш:

«Да вала тьа даьлахьа,
Пачхалъа ва хама,
Дацаш Iа хьожа
Дек давкъа ва маьрша!
Майрача кIантешта.
Бокъоний дегашта
Ма хIаьза йоатт хьо,
Пачхахье ва хама.
КIант хи хагIа мел ваь
СибарегIа ле Iа.
Мотт лукхагIа беттачоа
Моки алсамагIе ду Iа
ГIийлоа, мискавар
Даькъаза лелаву Iа...

Къеча, гоаьааьча хIамашта хеттача тайпара вод цу илле тIа пачхалъа самодержави. Белгалдаккха деза шале тIа кхаьгоаш белгалонашка хилача, нах вIашидукхьал уттабеш хилар а. Цхьан оагIорахьара, паргIате езаш бола лийчачка къангаш вIашидукхьал нийсбу арахьарча модстагIашта — пачхалъа колонизаторашта, вокх оагIорахьара, нохч - гIалгIай халкъа юкъе иллиналархочо къестабу кхье аьарлохйн даьтташта доал дераши, къонахчал доаза вIантий а мотт беттараш а, маIаш эзбу царна зог-уйла зика делаш, вожаш гоамел Iолаш.

Турпала карарапьина доамарой кортамукьалепах лаьца даькха за сибререгIа вахьча гIалгIачун илле. ПаргIатонах ваяар кхы нIаккха а цун дегIа тIа боагIаргбоацача къаман гIирсана дула цу тIа. Керда. хала вахар хьахьоох болага гIабашта юкъе веллача тутмакха гоамача, дегадача бапкхашта юкъе:

«Ше кIант бувзабаьча ший
 бакъвигова кога
Эрмалой ма юхкаш за, алал!
Нехаш лийкача ший кiадара
 дегIа
Салтой эзе маша бувхаш ва,
 алал!
Холхаза ший тилача гесгача
 керта
Салтой гIапа тилла ва, алал!
Гердаца доазаль ший маргIала
 тIелгаш
Белица-бахьяна делош ва алал!
Лийтина къийла шай йоаньа
 настараш
Болата боаршама къуьлаш ва,
 алал!

Царима Iазапа кIиа аттача кIантий вазар хьахьоялаш сан ойрах бут шеррача художественни струнца, кхьметтел Iазапа къизача социальни законашна къовлаш доадача Iалам чу в ший къоачарагIарча паргIатта Iалача сонгIатаница безам баь торо йоаца алам хилар хойташ:

«Ловнех дукхлуда шал шийла
 шоаш,
Ший бекъача кхе чу Iаббалца
 ца челаш,
Хи йоста гIайоала маргIала
 сийна бух
Ший эзий кхе бизалца ца
 кхаш,
Цу хьун кIотавашка беразна
 йорт ва етташ,
КIоарга Iындагiе бувлаш,
 мели муж ва мелаш,
Лахкача дукъа тIа ва буваш,
 аьргIа ла ва дуагIаш,
Чаахьа ва торо ше лаш ва
 кхераш,
Мохказа бердех куоа та ва
 кьекхаш,
Цу ноги муглорашка турпал
 тIа детташ,
Оарцал лоха ва бувлаш
 гIелашка ва гIоргIаш,
Сира сай йе гIалашна ва
 боецаш.
Вай мара дац, кIантий,
 яхар ца хулаш!

Маргаза а шийна йолча оптимизмо новкъостал деал халкъа шоай гIайгIа шоца меттел, социальни Iазапа моалагIча формашта дукхьала протест кхайкае а. Халкъ тIахьехар илле пачхалъа самодержавеца къовсам лоаттаба вIашагIкхетара:

«Iа але, оалхазар.
Пачхалъа ер Iаьдал,
Iа ала, оалхазар,
Дезаш ер Iадал,
Iа ала, оалхазар,
Цу халкъага вIашагIкхета,
Iа ала, оалхазар.
ПаргIатон байракх айе!
Iа ала, оалхазар,
Цунца ба ийна боля,
Iа ала, оалхазар,
Цунца я ийсо —
 нIена болх».

Илле тIахьехана сене, байракха символо, барт вIашагIкхьбоаккхаш йола юхь из халаран тарра, дог тешаву, революцена хьалхагIа. Россе хьалха даттачь боахлоша цIеча байракхашта хIал пачхальа бастиона исторически наступлени йолаеш хиннача хана из хьахиина хиларах.

Октябрен хьалхагIарча заманайхьа социально - бытовой лирике хьахайкалаьа, эггара хьахза, паргIатонахи праволерча вахарехи дола халкъа чIоагIагIа дагадаллар.

Махьмад ДИКАЕВ.

Каспийски фордо малхбалехьарча даькъа тIа мехкадьтта промыслош хьалхьо ба Туркмене гIишлохоша. Челекен яхача ахтIайренгара 25 километр гаьна форда юкье ахкалгIа металлически гIайре хьалхьай. Хьалхарча шоаш тIа хIана тахкаш бурун терхала Iаргта нкакнинан йоахаш латт. Геологически службе дешнах, цу районерча форда бухь чIом IаIламото дукха мехкадьт... ахтIайренгара форда юкье дIачуйодда мехкадьтта текаш йола 18 спасакхна гIавгIа ах километр дIаьхха металлически эстакада.

СУРТА ТIА: Челекенски эстакада.

А. Мирамедова сурт.
ТАСС фотохроника.

СПОРТИВНИ ХОАМАШ

ЯХЬ ЧАКХЪЯЬННАЙ

«Труд» ДСО Централни Совета йитача атлетиках хьалхара меттиг яккхара кхаь дийнахьа къовсамаш дьаьтар Грознерча Орджоникидзе цIерагIча стадионе. 37 команда юкъевоаргIа вай мехка тайп-тайпарча гораштамкара пхи бIаь гаргга спортсмен хилар цу къовсамаш дакъа лоацаш.

Централни Совета чемпиона цIи яькхачарна юкъе ба бIаь метр идда А. Дапин (Кировски область), ши бIаь метр идда В. Бобылев (Ярославль), бархI бIаь метр идда С. Миндерских (Свердловск). Дакхала кхувсалуча ахьа чемпион хилар В. Абрамов (Москва). Ши метри кхо сантиметр дакха кхосса а вешна СССР-а спорта мастера норматив кхоачашйир цо. Йоахала кхувсалуча хотмьалар свердловчанин Ю. Исаков. Массарен а дIахо ядро кхессар москвича А. Крындина — 14 метра 29 сантиметра, диск кхоссача а хьалхе цуьга кхаьчар (32 метри 10 сантиметри). Жiов дIакхоссача Ерригсоюзни керда рекорд оттайир Жеребцов Григоре (62 метри 42 сантиметри).

Командий зачетага дилача хьалха я (хьалхарча группе) Московски команда. Цун я 34898 очка, шоллагIча меттиге — Ленинград — (31420 очко). ШоллагIча группе кот Горьковски команда а, шоллагIча меттиге свердловчанаш ба. КхоалагIча группе хьалха ростовчанаш ба. Грозненцашка кхоалагIа меттиг кхаьчар.

О. НИКОЛАЕВ.

ЦХЬАККХА А КОТВАПАНЗАР

КIиранадийнахьа Орджоникидзе цIерагIча стадионе грознен «Терек» ставропольски «Динамо» лейзар.

Хьалхарча тайма 19-ча минуте динамовна В. Журавлева хадоа а йоалаш чутехар гол. Цул тIехьагIа 18 минут яьлча хьалхий вортаьшка бурган чутоь Б. Толстова. Счет нийслу — 1:1. ШоллагIча тайме а кхы хувцаладар из.

26 августа лейзар «Терек», «Динамо» дубберан. Счет 0:0 йоалаш чакхдаьлар из вIашагIкхетар.

В. САЙДАЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIолл Грозне кIеззиг-дукха мархаш а йолаш, сель ха паттаргьа. ГIуйрийнарча сакьатаьна цьаццанаьа доки хиа тарлу. Малхбален гахьара дьегIа мух хьакха мег. Температура республике гIалл бийсанна 12 — 17 градуса дийнахьа 25 — 30 градуса, хIаьта Грозне бийсанна 15 — 17 градуса дийнахьа 28 — 30 градуса йоахал а йоахал хургьа.

Метеостанци.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; жаьпаьлерча секретара — 3-44-38; партийни вахарен, культуран, промышленностан отделий — 3-42-30; юрта бахамен отдели — 3-42-29.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96, зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-29.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революци проезд, 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проезд Революции 7/84.

СФ03284. Заказ № 3000.